

Franklin Társulat nyomdája, Budapest IV., Egyetem-utca 4. szám

akart lenni uralkodójának, lent pedig elvesztette a népszerűségét, mert nem hajlott a túlzások felé. Nem követett el semmit sem, hogy akár az egyiket, akár a másikat visszaszeresse az ország vezértségét önként otthagyni, visszavonult, hogy közkatonája legyen nemzetének.

Vissza akarta tartani nemzetét az erőszak útjáról, de a véssz kitérőrekor nem szökött meg előle. Megtette az utolsó lépést a békés kiegyenlítés felé, tagja volt annak az öttagú küldöttségnek, melyet a gögös osztrák fővezér nem fogadott, rebelleseknek nevezte őket, kikkel tárgyalni sem lehet.

Kilencz hónapi kínos fogság után végezte ki a vérengző hatalom, 1849 október 6-án, az osztrák hadügyminiszter meggyilkoltatásának évfordulóján. Éljen a haza! Ezek voltak az utolsó szavak, melyekben Batthyány Lajos nemes lelke tartalmát kifejezte.

Most, a mikor a mindennapi élet annyi jubileumot vet felszínre, ne felejtszünk meg róla, a halotról, az élők kedvéért. Tanuljanak tőle az államférfiak szilárdságot, önzetlenséget; intsen szelleme mindannyiunkat hazafiúi kötelességünknek bármily súlyos viszonyok között való teljesítésére.

Csak arra vigyázzunk, hogy míg egyik kezünkkel letöröljük szemünkről a könnyecpetet, másik kezünk ökölbe ne szoruljon; míg ajkunk áldást kér Batthyány emlékére, ne törjön fel szívünkben annak ellenkezője is. A bocsánat és a büntetés isteni kötelesség: miénk a gyász és az emlékezés.

Miklós Elemér.

A PATRIÁRKA.*

Imádkozik a patriárka,
Az öreg főpap egyedül,
Szobája ajtaját bezárta,
Szent könyve mellett csendben ül.
Ezt a napot magának éli,
A kis szoba templom ma neki,
Egész lelke buzgó ima:
Születését ünnepli ma.

Bár senki nincs ott, a ki hallja,
De jól hallják az égbe fent,
Miközben hálára mozdul ajka,
Szemlélve multát és jelent.
«Uram! több lón nekem kimérve,
Mint mennyit a szent könyv ígére:
Éveim száma messze jár,
A száznak csak tíz hűja már.

Mint terepély tölgy árnyékában
A felszökellő csemeték,
Úgy serdüle egymás nyomában
Körültem három nemzedék,
Sok-sok megagga már mellettem,
Még több az, a kit eltemettem;
Én itt maradtam egyedül
Jóságod hirdetőjeül.

A nagy idő határkövénel
Leborulok színed előtt.
Törődött szolgád ime még él,
Te soha nem hagytad el őt.
Olykor nehéz próbára tetted,
De erejét jól mérlegetted,
Vezetted szírtén, gáton át,
Kímélve gyöngye csónakát.

Híven megőrizém a nyáját,
Melynek gondja rám bízott,
Segélyt kérve s találva nálad,
Ha csüggedése zaklatott,
Féled-féled közelgetőben
Legeltettem kies mezőben

* Kun Bertalan püspök barátom ez év január 21-én töltötte be életé 90-dik évét. Róla s neki szól a költemény.

S éjjel-nappal ébren valék,
Hogy egy se lenne martalék.

Imádkoztam népem s hazámért,
De nem nyertem meghallgatást,
A tévelygő jobb útra nem tért
Folytatta az ábrándozást.
Bálványait ma hön köszönté,
Holnap gyűlölvé porba dönté:
Nem volt állandó semmi más,
Csak az örökös változás.

Im' itt áll életem véghatára.
Engedd hinni oh, Istenem!
Hogy kegyedből nincs még kizárva
Magát emésztő nemzetem,
Borús multa, sivár jelenre
Hajnalit derít még honszerelme
S biztos lesz előtte az út,
Melyen dicső céljára jut.

E földön már nincs mire várnom;
Vágyam csak fölfelé repes,
Szent könyvemet nyugton bezárom,
Lelkem csupán téged keres.
Hűn végezve, rád bízva dolgát,
Pihenni kíván régi szolgád,
Térde borulva esekel:
Emeld hozzád az égbe fel!

Lévay József.

A NAP LETELT.

A nap letelt, s homály leng
Az éjnek szárnyairól,
Mint sasmadár ha szállt fent
S egy tolla földre hull.

Pislog sok messzi fénypont
Eson át meg ködön,
S a szomorúság fölibém ront,
Hiába küzködöm.

Jer s holmi verset mondj hát,
Szív-sugta, egyszerű dalt,
Mely elűzi a napnak gondját,
El e gyászt, mely fogva tart.

De ne keresd művébe'
A régi nagyoknak ám,
Kiknek átdöng távoli lépte
Az időnek csarnokán.

Szavuk hadi kürtkép harsán,
A melytől eszembe forog
Az a sok seb az élet-harczban...
S én most pihenőt akarok.

Kisebb dalost hozz nekem,
Kibe' ritmus úgy fakad,
Mint zápor nyári égen,
Mint szembe' könnypatak,

Ki ölén a nyugtalan éjnek
És nyűgös nappalon át
Lelkébe' csudás zenének
Hallgatja dallamát.

Csitül a gond, az ádáz,
Ily nótá hallatán;
Úgy hat, miként az áldás
A könnyörgés után.

Könyvedből ily dalt olvass,
Mely csöndes, áhitatos,
S hangoddal új bájt olvassz
A költő bajaihoz.

S ha az égen e muzsika száll át:
A gond, mely gyötíri agyam,
Mint vándor arab szedi sátrát
És nesztelen elsuhan...

Longfellowból: Radó Antal.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Ma különben vegyes társaság mulatott a Rágányos-kastélyban, melynek kapuja hermetice van elzárva máskor, olyan hermetice, hogy oda a francia forradalom szele még mostanáig sem fűjt be, de a korteskedés kivételes etiquette-bontó valami, a kék vér háttérbe szorult egy napra és a kék foltok érvényesülnek, melyeket a párttorzalkodásban az ellenfél oszt. Ma azok hivatalosak, a kik legjobban tették ki magukat Nosztyék mellett. Többek közt ott van Poltáry alispán is a nevével. Igaz is a nevével. Mert ez nagy szenzációt fog okozni az egész vármegyében. Hogyan? Hát az egykori kasszíros kisasszony, Wild Fanny ott fog ma táncolni a hajporozott ösanyák, grófnők, udvari dámák és történelmi nevű asszonyok képei alatt? A hol ők táncoltak egykor. S a kevély, nyolczvan éves aggastyán, Rágányos Imre talán épen őt fogja vezetni karonfogva, a családi asztalhoz. Őt, a ki a likőrös üvegek közt trónolt s a kit végigudvarolt négy évig minden Kassán megfordult lajcinánt. Ő fogja vezetni, a ki egyébkor szinte kipukkad a gögtől; ő, a kinek az a mondása maradt meg a negyvenes évek végéről: «Milyen különös ember ez a Kossuth. Mindenhez hozzászól, pedig talán nincs ezer holdja sem.»

Poltáry ügyvédbojtár korában habarodott bele a szöke Hébe bájaiba s nőül vette. Azt mondják, igen csinos volt, de erre nézve nincs ma már semmi bizonyíték, csak a hadnagyok emlékezete. Ámbátor a növése még most is szép és tekintélyes. Akkoriban azt mondták, hogy Poltáry ezzel tönkre tette a karrierjét, de vannak, a kik azt állítják, hogy épen ennek a házasságnak köszönheti, a mivé lett, mert Findzsát (Findzsának gúnyolták a kisvárosi Mephistók az egykori kávéházi Hébet) nem fogadván a bontómegegyi jobb társaságok, kénytelen volt otthon ülni s férjemuram is mellette (ki pedig szerette volna a léha társaságokat, a kártyát, meg a bort). Mit tegyen unalmában, képezi magát. Így lett könyveken hízott elme, s mint ilyen, tisztí ügyész, majd aranytollú főjegyző és végre alispán. A Findzsa asszony nagyravágyása volt a sarkantyú. Most pedig, a hogy beszélük, két legvet ütött egy csapásra. Tndniillik a királyi tanácsosság az egyik légy, a másik pedig ez a meghívó Rágányosékhöz. S mondhatni, hogy a két légy közül ez az utóbbi a kövőbb. Mert most már megnyílik Poltáryné előtt minden ajtó. Ezzel a meghívóval el van fogadva dámának.

Hja, ilyen a politika, hogy az Isten verje meg. A tiszta multat befencselli (Poltáry ezentúl semmi embernek fog tartatni), a piszkos múltból pedig kiveszi a pécseket, akár a benzin, — Poltáryné ezentúl fehér lilium lesz. S mindez azért, hogy beleugratta az urát egy beszédbe, olyan nehéz pillanatban, a mikor senkisémmé állalkozott rá. Istenem, Istenem, de nagy bolondságokból van ez a világ összerakva!

Egy beszéd nem nagy munka olyan okos embernek, mint Poltáry, de mégis el kell rá készülni, mert sokan fogják azt bírálgni. El-lenséges szemek a kis hibákat is nagyoknak látják. Az asszony is érezte, hogy most ki kell vágni a rezet s már jóval éjjel előtt elkezdte szőlítani a kártya-asztalhoz telepedett urát:

— Gyuri lelkem, nem akar maga még hazamenni?

Ezt a «maga» szót a mai napra vette fel a

bonton kedvéért, mert ez volt a szokás az előkelő familiákban.

Gyuri lelkem szívesen felejtette volna magát ott, nem nagyon hajlott a jó szóra, a partnerek se igen akarták még eresztetni.

— Hagyj még egy kicsit, Fannykám. Egy-két tourt.

— Kegyelem az öreg bűnösnek, — esengtek érte a játszótársak is.

Az alispánné azonban türelmetlen volt, kisvártatva megint a kártyaszobákba sompolygott.

— Gondolja meg, — mondá félhalkan, — hogy még beszédet kell írnia az éjjel.

Ah, a beszéd! Persze, a beszéd. Ez már más. A haza minden előtt. Most már nem elleneztek a partnerek, sőt mikor Nosztyra került az osztás sora, már nem is adott Poltárynak kártyát.

— Te pedig eredi a kötelességed után.

Így aztán még éjjel se volt, mikor a Poltáry pár elhagyta a kastélyt. Útközben elmenve a megyeháza mellett, kíváncsi volt Poltáry, hogy megérkezett-e már a főispán.

A vártán álló hajdu azt felelte, hogy ő nem tudja, mert csak most nem régen váltották fel.

Hát a másik ör hol van? Kit váltottál fel?

— Pimpósi Jánost, ott fekszik a várnagy előszobájában.

— Eredj, költsd fel azonnal.

— Ugyan minek háborgatod szegényt! — boszankodott az alispánné, ki talán fázott is egy kicsit lenge, kivágtott bál ruhájában.

— Ej, az ember végre is tudni akarja, hogy mi történik a themájával. Hátha agyonütötték?

— A mit persze nem bálnál, mert lusta vagy beszédet írni.

— Bizony, megvalloom neked, jobban szeretnék visszamenni. Épen most kezdett egy kis jobb kártyám járni.

Kis vártatva előkerült az előbbi várt, nagy álmosan.

— Megjött a méltóságos úr? — kérdezte az alispán.

— Dehogy jött, — felelte az a bizonyos Pimpósi János.

— Nem láttad a főispán úr titkárját?

— Dehogy nem. Az itt ácsorgott a kapuban, az új vadászszal, a ki ma jött, aztán úgy tíz óra tájban valami parasztszekér állt meg a megyeház előtt, egy szürke köpenyeges zsidó szállt le róla s felment velők az emeletre.

— Milyen volt?

— Magas és vöröses szakállú.

— Nem jött aztán le?

— Nem.

— No hát akkor az volt a főispán, te oktondi.

Az utcákon még mindig voltak járőrelők, kocsimákból hazatérő csoportok, kik duhaj nótákat énekeltek, összeverődött mesterlegények, kik Lisztet éltették. Puttonyba Kopereczkyvel! hallatszott egy-egy borizó kiáltás a mellék-utcákból. Különösen a megyeházán túl még sok nép látszott nyüzsgöni. Ezek híhetőleg a főispáni koci érkezését várják.

Az alispánné megreszkett.

— Gyuri, én félek. Meg fognak minket támadni.

— Hát aztán? Nem vagyok-e én itt? — felelte Poltáry, a ki bátor ember volt.

— De látod, sötét van, a lámpák már kialudtak, valaki megtámadhat orvul, különösen most, mikor haragusnak rád.

— Hát jól van, hadd jöjjön velünk Pimpósi, ha félsz. Vedd a kardodat, Pimpósi és gyere utánunk! — parancsolá az alispán.

Most aztán megindultak hárman, minthogy sár volt és csak a házak és palánkok mellett kínálkozott egy kis kitaposott gyalogút, egyenkint lépegettek az alispán lakása felé a Fürmender-utczába. Elöl az alispán ment, hogy ha valami ellenség szembe jön, őt érje elsőb, hátul a hajdu, hogy a hátulról jövő ellenséggel ő bánjon el. Findzsa asszony ment a közepén, s így aztán mindenkép biztonságban volt, mint a gyapotha takart alma. Hanem azért váltig biztatta Pimpósit:

— Rántsa ki a kardját Pimpósi, meztelenül vigye, magasra emelve, hadd villogjon a sötétben. Aztán ha valaki hozzánk nyúl, csak aprítsa össze, kedves Pimpósi.

Nem történt semmi baj, úgy hogy baj nélkül tértek be a néptelen Fürmender-utczába, csak épen a Kapanovszkyék deszkapalánkja mellett, egész közel az alispán lakásához, jött nagy dülöngéssel valami garázda ember, rekedten kiabálva:

— Félre az útból, minden jótét lélek, mert baj lesz.

— Ejnye, akasztófára való! — boszankodott az alispán.

— Kitérjen az úr, mert én a császár embere vagyok.

S ezzel közel kerülván az alispánhoz, lökött rajta egyet, úgy hogy a feje odakoppant a deszkákhoz.

Az alispánné sikoltott. Pimpósi odaugrott a kivont karddal, de akkor már össze voltak gubalyodva, egymást átnyalábolva küzdöttek, nagy kiármások között.

— Hol a nyaka, hol a nyaka? — kiabálta Pimpósi, a karddal hadonászva. — Hadd válasszam el a fejétől.

— Hozzá ne nyúlj, — inté le az alispán. — Én magam akarok vele végezni.

— Pedig jó volna, ha hazavinnők a fejét, — morogta Pimpósi elégedetlenül, — legalább megismernénk otthon, hogy ki volt.

De a parancs parancs. A hajdu némán nézte a birkózást. Rettenő dolog az, hogy a vármegye első emberére egy közönséges halandó ráteszi a kezét, és az ég nem horpad össze. Az alispán erős ember volt, fölemelte, megforgatta a levegőben, de nem bírta a földhöz vágni, majd az idegen kapta meg az alispán nyakraválóját, fojtogatni kezdte és a térdeivel oda-szorította a kerítéshez. Az alispánné a legyezőjével verte a támadó fejét, miközben egyre jajveszékelt, sirt, meg kiármkodott, vegyesen, mint egy bakancsos. Mig végre az alispánnak sikerült egy mesterfogással legyűrni a legényt a sárba. Rátérdelt a mellére és gyűrűs kezével ütötte, míg az hörögni kezdett, mint a hal-dokló vadállat.

— Eredj már most panasza a császárodhoz, ha az ő embere vagy, — mondta végre kielégített boszúérzettel. — Hogy hinak?

— Nagy Pálnak.

— Rekruta vagy?

— Igen is, rekruta vagyok. Tegnap soroztak be.

— No hát most már elég volt, — szólt kiengesztelt, szelid hangon. — Ezer szerencséd, édes fiam, hogy te voltál a gyengébbik. Mert ha te a császár embere vagy, én meg a vármegye főembere vagyok, és ha te lettél volna az erősebb, elhiheted, hogy a börtönben rothadtál volna meg. Így azonban itt van öt forint, végy rajta pántlikát a szeretődnek.

A privát ügyeiket ilyen sommás úton végezték azelőtt a viceispánok.

Erre aztán egész jókedvvel ért haza az alispán, még dicsékedett is útközben:

— Legalább kiverte az álmot a szememből

ez a kis jelenet. Most már igazán jó beszédet csinálók, legfeljebb egy kis feketekávé fogok kérni.

Hanem iszen volt otthon egyéb is, a mi ki-verte szeméből az álmot, a lakás összes ablakai be voltak törve, a bútorok, tükrök megrongálva a behullott kövektől. A megszeppent cselédek hajmeresztő részleteket beszéltek, melyek a csataképek borzalmasságával hatottak idegeikre. Egy óra kellett hozzá, míg a lakást valahogy rendbehozták, az ablakokat a «Pesti Napló» régi számaival beragasztgatták. Tessék már most ebben a hangulatban beszédet komponálni!

És ha csak még ez lett volna, hanem a mint az alispánné vetkezödni kezdett, a mint kioldá vállfűzőjét s a mint levette fejéről a chignont, egyszerre rémülve veszi észre, hogy a drága gyémántos tüje, mely bele volt szúrva s mely a Poltáry czímért ábrázolta, a gyémántokból kirakott medvét, csak a szeme volt két kis rubint, nincs a helyén. Izgatottan kereste mindenütt, de hire-hamva sincs.

Sápadtan rohant be az ura szobájába, ki már az íróasztalnál ült s tévován merengett a két legkönyebb sor fölött, melyet leirt:

Méltóságos báró úr,

Szeretve tisztelt főispánunk!

Minekutána...

Csodálatos, — gondolá, — mióta nem vagyok «aranytollú jegyző», azóta nincs meg az a stylusom. Mintha a hivatallal együtt az is megváltozott volna.

— Jézus Mária, — rázta fel az ihletre várokozó férfiút a neje hangja, — elvesztettem a gyémánt tümet.

No, ennek fele se tréfa. A gyémánt tíz ötszáz pengő forintba került s épen egy királyi tanácsosné fejére való, s most elveszett.

— Lehetetlen! — dadogta Poltáry. — Keresd jobban.

— Kereshetem már, — szólt halotthalványan az asszony. — Nincs, nincs, (majd zokogásra fakadt) bizonyosan ott vesztettem el, a hol te verekedtél. Nyilván ott esett ki, mert kétségbeesésben mindenhez kapkodtam. Te vagy az oka. Oh, jaj nekem. Milyen nehezen jutottam hozzá és most vége van. Megölöm magamat Poltáry, megölöm magamat.

— És hol volt? Hol viselted?

— Ej, hát nincs szemed, nem láttad, hogy a hajamban volt? Hiszen az egész társaság azt bámulta.

— Meg kellett volna érezned, a mikor kiesett.

— Hogyan érezhettem volna, mikor a chignonban volt, az álhajamban.

— Nem értem azt az undok szokást, — dörögte Poltáry, — hogyan viselheti egy úriasszony egy másik asszonynak a haját a fején.

A Findzsa halvány arcát a vér futotta el erre s felrakta a kezét a csipőire.

— Hát te meg hogy viselheted egy másik borjúnak a börtét a lábodon?

— No, no, ne tüzelj azért, — kérlette Poltáry. — Hát mit akarsz? Hát mit csináljak?

— Eredj, végy magadhoz lámpásos embert és keressétek meg az úton, különösen a dula-fodás helyén.

— Hátha Rágányoséknál esett ki? Ne menjek el oda is, ha az úton nem találom?

— Nem, nem, oda elküldöm a szobalányt, ott ragadná. Csmerlek, milyen madár vagy, a beszédnek pedig meg kell lenni.

— Köszönöm szépen. Épen kedvező rá a hangulat. A helyett, hogy simileket, parabolákat keresnék, most a te ékszeredet kell keresnem. Mondhatom, nagy mulatság.



MADARÁSZ MARGIT.



SCHULEK ILONKA.



RAITH IRÉNKE.



TÖRÖK ELLA.



KUBIK MILLY.

De azért szót fogadott s órák hosszáig kereste az utcán a cselédekkel hasztalanul, míg végre hazajött, leült az íróasztalhoz, de az asztal fölé hajolva, tollrágás közben csakhamar elnyomta a buzgóság és csak akkor ébredt fel, mikor reggel a hajdu jött jelenteni, hogy föl van találva a reggeli és hogy azóta az ékszer is megkerült, itthon volt leesve a kis asztalka alatt.

(Folytatása következik.)

BÁLI SZÉPSÉGEK.

Farsang után a «Vasárnapi Ujság» tavaly is megtette, hogy a báltermek szépei közül összegyűjtött egy bokréta valót és fölékesítette magát velük. Ime az idén is megeselekedjük ezt, demonstrálni azt az igazságot, hogy Budapest virágos kertje az idén se kevésbé gyönyörű, kevésbé pompázó, mint a milyen tavaly volt, a minthogy kétségtelenül jövőre is épen olyan szép lesz, a milyen volt az idén. Egy aggodalmaskodó törvényhozó a minapában úgy is hevesen kikelt a modern áramlatok ellen, a melyek a leányokból az ő szava szerint női szörnyetegeket formálnak; ime megnyugtattuk tehát

a képviselő urat: nézze meg ezt a bokréta leányt, úgy festenek-e, mintha szörnyeteget tudna belőlük formálni akármiféle modern áramlat?



MARCSKÉNYI MARISKA.

Nincs valami kellemetesebb dolog, mint az ilyen fiatal lányok fotográfiáival foglalkozni. A fotografus dolga is esupa gyönyörűség. Nem kell könyörögnie, hogy: barátságos, mosolygós



IVÁNKA ILONKA.



TÖRLEY MARGIT.



MESZLÉNYI MIMI.



POLYÁK MARGIT.



RAICS ZÓRA.



APÁTHY MARGIT.



BÓKAY EDIT.



Kossak fényképe.

SZENTIVÁNYI JULISKA.

rafáló készülék is bátran lemondhat arról a képességéről, hogy hizelegni is tud. Ennek a tudományának itt úgyse veheti hasznát. Annyira szépíteni, mint a jó Isten, ő úgyse tud, nem

szorultak tehát rá a segítségére. És végezetül jó dolga van a szerencsés krónikásnak is, a ki ilyen témát kapott, hogy róluk énekeljen. Mert ilyenkor a maga gyönyörűségére nótázhat.

Szövegére, magyarázatára ugyanis az ilyen képeknek igazában nem is lenne szükségük. Textusra, megokolásra szükség csak olyankor van, a mikor öreg bácsiknak meg nem fiatal néneknek az arczását közli az ujság. Ilyen esetben az olvasó joggal megkérdezheti: minek köszönje ezt az ismeretséget, a melyben a szemének nem valami nagy a gyönyörűsége. Meg kell tehát okolni, meg kell tehát magyarázni, érdemek és kiválóságok felsorolásával. De így, a mikor egy sereg rózsás, szép leányfej mosolygó képével van telehintve a papiros, bizony senkinek se jut eszébe a kérdés és fölösleges is a külön magyarázat. A felelet ott van, a bájos, üde, szép fejekben és ott van a melegségben, a mely a látásukra minden ember lelkét, fiatalít is, öregít is, férfít is, asszonyt is eltölti. Közljük ezeket a képeket, mert kedvesebb, szebb néznivalóval semmiféle ujság, sehol se szolgálhat az ő közönségének.

A budapesti bálók valamennyi szép táncosnőjét természetesen nem mutathatjuk be képen, mert akkor ki kellene adnunk az összes báli névsorok teljes katalógusát — képekben.



CSÉRY KATICZA.



RÓNAV MÁRTHA.



REISENLEITNER NELLY.



IVÁNKA MARGIT.



BALLAGI ILONKA.

INTERVIEW A FAVÁGÓVAL.

Elbeszélés.

Irta Nagy Endre.

— «Nyisz-nyisz» — hallatszik napestig a hátsó udvarból a favágó fűrészelése. A mint az ösztövé emberke ott áll a nagy farakás mellett, eszembe jut a mesék haragos tündére, a ki szintén ilyen keserves földatokkal szokta megbízni hőseit: — Ihol ez a hombár tele buzával, nosza szemeld ki belőle a konkolyt!

Hanem az én favágómon meg se látszik, hogy unja ezt a dolgot. Gépiesen huzza-vonja a fűrészt a fatönkön és egykedvűen nézi a fűrészporth, a mely a nyomában lassan lehull-dogál.

Délben abbahagyja a munkát, kiveszi a tarisznyájából a kenyeret, szalonnát és falatozni kezd. Én pedig odaülök a közelébe.

Sohogy sem tudom kitalálni, hogy hány éves lehet. A hajában még egyetlen öz szál sincsen, de csontos arca tele van redővel. Apró viz-színű szemével rám pislog olykor, de tekintetét

ben nincs semmi kíváncsiság. Így nézne akkor is, ha valami kóbor kutya űlne szembe véle. Megszólítom, csak hogy mondjak valamit:

— Nagy meleg van! Ilyenkor nehezen megy a munka!

— Mindenkor nehezen megy az annak, a ki meg nem szokta.

— De maga csak megszokta, bácsi, ugy-e?

— Megszoktatott a muszáj!... Majd csak elkinlódok már valahogy, a míg el nem földelnek!

— Úgy látom, maga se valami nagyon szereti az életet, bácsi!

— Csak úgy, mint ő engem... Már mi ketten ki nem békülünk soha...

— Hát mit vétett magának az élet, hogy úgy haragszik rá?

— Nem vétett ő nekem semmit, hanem inkább én vétettem neki! Elvettem tőle a legszebb rózsaszálát.

Csudálkozva, értelmetlenül huzódtam közelebb hozzá. Ő megérezte érdeklődésemet és egy falat szalonnát tömve a szájába, folytatta:

— Úgy bizony! Én tettem! Elvettem az élet-től az ő legszebbik rózsaszálát... Nincs is nekem nyugalomam azóta! Azt kérdehetné az úr, hogy minek élek, ha úgy utálom. Hát csak azért, mert félek a másvilágtól! A míg a fűrészt



BALLAGI ERZSÉBET.

A favágó újból kezébe vette a fűrészt és az egyhangú riszálás közben folytatta a gyónást:

— A szomszédságunkban lakott Mihók Vera. Kacéros lány volt, de másképen elég jó állású. Mikor úgy illegette magát, hát még nekem is tetszett. Aztán pénze is volt neki, mert jussa volt az apjától. Mindig átjárogatott hozzánk egyért-másért, már a jó Isten tudja, miért. De valahányszor jött, az én fiam mindég kisompolygott a szobából, mintha valami sürgős dolga volna. Hanem azért Vera csak átjároga-tott és mindig úgy illegette-billegette magát, mint a ki nem fér a maga bőrében. Egyszer aztán, mikor nem volt otthon a fiam, megsimog-atja ezt a szörös pófámat Vera és azt mondja:

— Mihály bácsi, mondanék ám valamit, ha kettőnk között maradna!

Azt mondom neki:

— Hát csak ki vele! Tudod, hogy nem vagyok én lyukas csobolyó, megmarad bennem a szó.

Erre aztán ötöl-hatol, pironkodik, hanem bevallja mégis, hogy ő nagyon szereti ám az én fiamat és ha már férjhez menne, hát csak ilyen ember kéne neki. Nem mondom, hogy rosztul esett ez a beszéd, de azért azt mondom neki:

Azt mondom neki:

— Hát csak ki vele! Tudod, hogy nem vagyok én lyukas csobolyó, megmarad bennem a szó.

Erre aztán ötöl-hatol, pironkodik, hanem bevallja mégis, hogy ő nagyon szereti ám az én fiamat és ha már férjhez menne, hát csak ilyen ember kéne neki. Nem mondom, hogy rosztul esett ez a beszéd, de azért azt mondom neki:



PALÓCZY HORVÁTH ILONKA.

BÁLI SZÉPSÉGEK AZ IDEI FARSANGRÓL. Uher fényképei.

huzogatom, csak elvagyok valahogy, hanem aztán este!... Hát még ha majd jön az örökös pihenés!... Nem is tudom, volt-e valaha ember, a ki olyat tett, mint én tettem.

II.

Megebédelt már a favágó, pipára gyújtott és most már könnyebben ment a beszéd is.

— Péter-Pálkor volt három éve, épen Péter-Pálkor volt... Együtt laktam még akkor a fiammal, az Isten nyugosztalja!... olyan fiút nem látott még az úr, de talán senki se látott. Nem is fiú volt az, hanem valami szent! Más fiú, a mint kétágba válik a pendelye, már szoknya után futkos. Hanem az én fiam már húsz éves volt, de azért rá se nézett asszony-személyre. Pedig olyan fiú volt, hogy akárki megnézhetné. Olyan kerek képe volt, mint a gömböc, olyan haja volt, mint a kefe, olyan foga volt, mint a rizskása... Nagyon szép egy fiú volt! Hanem olyan erkölcsé volt neki, mint valami lányának. Még én sokszor el is évődtem véle. Azt mondom neki:

— No fiam, ha asszonyt kapnál, tudnál-e vele banni?

Erre ő azt mondja:

— Ejnye, édes apám, már hogy is beszélhet ilyenekről!

— Még el is vörösödött és úgy elröstelkedett, hogy nem is mertem neki többet beszélni róla.



KOZMA GIZELLA.

BÁLI SZÉPSÉGEK AZ IDEI FARSANGRÓL. Uher fényképei.

— Hát aztán mit tehetek én ebben? Hiszen ismered a fiam erkölcsét, Nem néz az semmi lányra! Kelledd magad neki, én nem bánom, hisz jó lány vagy te, Vera!

Azt mondja:

Erre ő azt mondja:

— Hát még ha a menyé leszek, akkor milyen jó leszek! Az édes anyja se gondozta magát úgy, mint a hogy én tenném... De a maga fia rám se néz! Mindig elnegy, ha én jövők!... Azt hiszi, én nem látom?

Azt mondom neki:

— Jaj, édes lányom, ha te magad nem tudod magadhoz fordítani a szívet, én még úgy se! Nem vagyok én jvas asszony!

Vera hallgatott egy kicsit, hanem aztán megint elkezdte szegyenkezve, hogy hát azt mondja:

— A maga fia nem is fog sohasem szeretni senkit, mert mindig a földön a szeme. A maszületett borjú sem akar mindjárt szopni, pedig éhez-zik a tejre! Rá kell vinni az izére, majd magától is rájár aztán!

Még azt hittem először, hogy rosztul értettem a szavát. Azt mondom hát neki haragosan:

— Vezesd rá magad! Te jobban tudod a módját!

Hanem erre még megharagudott. Azt mondja:

— Ejnye már mire nem gondol Mihály bácsi! Bizony sajnálom is, hogy átjöttem!

— És mert riva is fakadt, hát megvigasztaltam. Mondok neki:

— Nono! Hiszen nem esett le a királylány koronája! Szóbeli ért az ember... Mondd hát, mit akarsz tőlem? Ha tehetem, meg is teszem, ne félj!

Erre aztán el is mondta rendjén, hogy hát:

— Ha Mihály bácsi ráparancsolna, — azt mondja, — akkor rögtön szót fogadna.

Azt mondom én:

— Már hogy én ráparancsoljak? Hát mi vagyok én?

Erre meg épen riva fakadt Vera. Hiszen tudja, hogy asszonyképnél milyen könnyen megy ez. Akkor sírnak, a mikor akarnak. Azt mondja:

— Hát olyan lány vagyok én, hogy nem adhatná nekem a fiát jólélekkel?... Aztán meg nem is kívánom én ingyen... Adnék a bácsi-nak tíz forintot, ha kicsinálná, hogy engem vegyen el a Gyuri feleségül.

Azt mondom én.

— Még hogy ilyet mersz nekem ajánlani! Elmenj innét, de ne is kerülj többet a szemem elé!

Szívből haragudtam ám. Vera meg ötöl-hatolt, hogy ad tizenötöt is, ha keveslem, de rá se hallgattam. Pedig szegény ember vagyok és sok pénz nagyon az a tizenöt forint. Három öt fát kell fölvenni azért. De hiszen inkább föl-vágok tíz öt fát is, minthogy a szerelmes fiam szívét vágjam össze!

Hanem hát úgy egy szombat este találkoztam a komámmal. Azt mondja:

— Nem jön kend holnap a vásárra?

Azt mondom.

— Hát aztán mit csinálók én ottan?

Azt mondja.

— Majd csak veszünk egyet-mást, a mi kell, aztán elmulatunk egy kicsit... Azért, hogy szegény emberek vagyunk, nekünk is dukál a mulatság!

Azt mondom neki.

— Nem megyek én! Nincs énnékem erre pénzem!

El is váltam a komámtól, de azért egyre motoszkált bennem a vásár. Hej, mégis csak nagy dolog az a nincsetlenség! Az ember úgy él, mint az állat és ha kedve jön egyszer egy kis mulatságra, még egy pohár borra se telik neki!

Aztán odahaza, a mint megláttam a fiamat, eszembe jutott, hogy bizony neki is jobban menne a sora, ha elvenné Verát. Egy kis pénze is van a lányának, meg egy kis földje is, mind-járt másképp van így az ember. Azt mondom a fiamnak.

— Te Gyuri, tudod-e, mire gondoltam?

Azt mondja.

— Majd megtudom, ha megmondja kend!

Azt mondom.

— Itt volna az ideje, hogy megházasodjál. Tudok is már valakit... A szomszédék Verája épen hozzád való volna.

Erre ő azt mondja.

— Verát? Soha, édes apám! Azt mondom.

— Hát aztán miért nem?

Azt mondja:

— Csak azért, mert nem!

Már erre kezdett kivörösödni a fülem. Hiszen ha nem makrancoskodott volna, neki is jó lett volna, meg nekem is. Ő jó feleséget kapott volna, én pedig mehettem volna másnap a vásárra. Azt mondom neki:

— Ebbát kölyke, hát így kell beszélni az embernek az édes apjával? Hát erre neveltelek én téged? Még azt mondja, hogy csak azért! És az én szavam semmi?

Szó jött szóra és az lett a vége, hogy bor-zasztól megdühösödtem és a botom után kap-tam. A fiam elkezdett kiabálni:

— Jaj, meg ne üssön édes apám! Inkább mindent megteszek, ha maga olyan nagyon akarja!

Erre már leeresztettem a kezemet. Azt mon-dom neki szeliden:

— No látod, így már szeretlek, édes fiam! A gyerek szót fogadjon a szüleiének, a szent-írás is azt mondja!

Mentem is rögvést a Verához. Bekocogtam hozzá és azt mondom:

— Hát megcsináltam! Beszéltem a fiú fejé-vel... Bizony nehezen állott kötélnek... Más-nak meg se csináltam volna, de te olyan jó lány vagy, Vera!...

Vera majdhogy a nyakamba nem ugrott. Adott is mindjárt tíz forintot, azt mondta, a többi majd a mennyegző napján adja. De hi-szen jó volt nekem az a tíz forint is akkor!

Hát mégis csak elmentem a komával a vásárra. Magamnak semmit se vettem, de a fiam-nak vettem egy darutollat a kalapja mellé. Hiszen ötlet illette meg voltaképen az a pénz. Aztán betértünk a komával a laczkonyhába és elmulatunk estig. Olyan vígan mentünk haza, hogy majd fölvertük az utcát. Összefogóztunk a komával és danoltunk egész hazáig. Még ak-kor én is sok nótát tudtam, meg a koma is.

Mikor a kapu elé értem, elővettem a darutol-lat, hadd lássa a fiam, hogy nem jöttem üres kézzel.

Bemegyek a házba, üres. A sötétben azt mondom:

— Gyuri, alszol már?

Mert mindig a tyukokkal szeretett feküdni a fiam. De nem válaszolt. Meggyújtom a gyu-fát, nézem, hát nincs a szobában a fiú. Azt mondom:

— Aha! Bizonyosan odaát van a mátkájá-nál!... Hiszen hamar összeszoknak a fiatalok. Így van ez már, a mióta világ a világ.

Átnézek Verához és azt mondom:

— Nem láttad a fiamat?

Azt mondja.

— Láttam délben, de olyan szomorú volt.

— Hát azóta nem láttad?

— Nem én, bizony nem igen kerest!

Valami a szívemet szorongatta. Azt mondom:

— Hol lehet az a fiú? Nem szokott az elkő-borolni sehogya!

Vissza mentünk a Verával és bejártuk az egész udvart. Egyszerre a széna-pállásra néz-tem és azt mondom:

— Nézzük meg, hátha itt van!

Fölkapaszkodtunk mind a ketten. Lassan bo-torkáltunk a sötétben. Olyan csönd volt, mint a temetőben. Isten bizony, megboroztam. Vera pedig úgy didergett, hogy hallottam a foga vaczogását.

Hát a mint a pallás végére értünk, a hol be-derengett a lyukon az esteli világosság. — ott lógott a fiam egy szál istráng-kötelen. A teste hideg volt, mint a jég. Egy makula élet se volt már benne...

Hej, hogy kigőzölgött akkor a fejemből egy-szerre a bor!... Örökre kigőzölgött...

LONGFELLOW ÉVSZÁZADOS ÜNNEPÉN.

A költő, kinek e hó 27-én századszor tér vissza születésnapja, nem tartozik a szellem-világ óriásai közé. Nem a hatalmas szavu bár-dok közül való, a kik hangot bírnak adni mind-annak, a mi egy kor lelkét mozgatja, s viszont



LÉPCSŐHÁZ LONGFELLOW HÁZÁBAN, AZ AMERIKAI CAMBRIDGEEN.

rá bírák sütni korukra is a maguk bélyegét. A lírikusoknak az a fajtája, melyhez ő tartozott, általában is ritkábban bír hatni népe legszele-sebb köire; minden lírának két alkotó elemé-ből, a reflexióból és az érzelemből, melynek ezerféle elvegyülése adja meg a versnek ezerféle színét, benne épen az első volt aránytalan túl-súlyban, az, mely nem annyira szívélbe markol az embernek, nem annyira a benne szunnyadó szenvedélyeket bírja felkorbácsolni, hanem in-kább a borongó tünődés csöndes ritmusával, az eszen át keresi az utat a lélekhez. A lírai költő e két fajtájára tán egyik nép irodalma sem kínál két annyira szembeálló példát, mint a magyar, melyben mindkettőnek szinte legtisztább tipu-sára bukkanunk: Petőfiben és Aranyban. És valóban, alig lehet rokonabb két lírát találni, mint a mi mélaszavu nagyunkét és az amerikai költőt: mindkettő egyformán kerül a szerelem erős akcentusait és inkább csak a családi éré-sek enyhe világában szeret mozogni, mindkettő távol tartja magát a lét titkosatos problémáitól, és bár távol a vakbuzgóságtól, a hitben talált választ és megnyugvást a lélek minden kétségé-ben; mindkettőnek költészete egyformán tiszta, hogy úgy mondjam szűzies, és végül mindkettő-nek lírájában igen erős rész jut az epikus jelleg-nek. Az ilyenfajta lírát, melyben nem viharok száguldanak, nem villámok cikáznak barna fellegek méhéből, az emberek általában hajlan-dók kevesebbre becsülni, mint azt a másikat, melynek nálunk Petőfi, az angoloknál Byron volt a világgrazáló mestere. Mert a szelid meg-indulás, az édes meghatottság érzése az emberre nem hat olyan erővel, mint a szilajság, a fék-telenség tomboló áradata: hajlandók másodren-dűnek tartani és hirdetni azt a művészt, a ki csak amazokon a hűrokon tud játszani — mintha bizony a művészi termelés bece a ki-fejezésre jutott érzések hófokától, nem pedig attól a művészettől függene, mely magában a kifejezésben megnyilvánul.

S ha már tollam hegyére került a Longfellow és Arany közötti párhuzam, hadd szőjem azt kissé tovább, életrajzi téren is. Annál több jog-gal tehetem, mert hisz körülbelül egyidősek is voltak; az angol csak tíz évvel született koráb-ban a magyar költőnél, haláluk napját pedig csak két hó választotta el egymástól: Arany 1882 január 22-én, Longfellow ugyanazon év március 24-én hunyt el.

Amerikában, melyet mi a rideg prózáiság, a csúf materializmus hazájának szeretünk szidál-mazni, feltűnik egy tizenkilenc esztendő fiatal ember, a ki itt-ott egy-egy csinos verset tesz közzé az újságokban vagy olvas fel barátai meg ismerősei körében, akiről tudják, hogy nagy buz-galommal tanul idegen nyelveket, fordítgat spanyol, német, olasz poétákat, s ennyi elegendő



LONGFELLOW FIATALKORI ARCZKÉPE.

arra, hogy a tizenkilenc esztendő fiatal embert megkínálják egy előkelő kollegium tanári szé-
kével, a hol majd modern európai nyelveket fog
tanítani, persze csak heti egynehány órában,
hogy maradjon elég ideje tovább tanulni a maga
számára és tovább énekelni szelíd harmóniáit.
A baj csak az, hogy a fiatal ember még maga
sem elég járatos abban a materiában, melyet
elő kellene adnia; de ezen is könnyű segíteni.
A kollegium egyszerűen ad neki három esztén-
dei szabadságot és dupla fizetést, menjen át
Európába, lásson egy kis világot és tőkéletesítse
magát azokban a tudományokban, melyekhez
kedvet érez.

Így járja be Longfellow Francia-, Német-,
Olasz- és Spanyolországot és így tér vissza
huszonkét éves korában hazájába, a hol tovább
írja dalait és öt esztendő múlva már egyetemi
professzor lesz Amerika egyik legelőbbkelő és
legrégibb főiskoláján, a Harvard-University-n.
Itt is azt hiszik ugyan, hogy a fiatal költőnek
még tanulnia kellene egyetmást, de itt is
ugyanúgy járnak el, mint a kollegiumban: elkül-
dik két esztendőre Európába és mikor tuda-
mányban meggyarapodva visszatér, nagy dia-
dallal installálják. Tizennyolc évig foglalta el
tanszékét, mert már 47 éves korában dús nyug-
díjjal visszavonult, hogy egészen műzsájának
élhessen. Huszonnyolc esztendeig birt meg ez-
után dolgozni, jólétben és jó egészségben, körül-
véve egész Éjszak-Amerika hódoló tiszteletétől,
rajongó szeretetétől, majdnem hétről-hétre fo-
gadva ifjú lányokat és fiúkat, a kik még Kalifor-
niából is eljöttek Boston vidékére, hogy kezét
csókolhassanak a nemzet nagy énekesének, s
már életében élvezze a halhatatlanság minden
dicsőségét... Ma pedig, születése századik forduló-
ja alkalmából, megmozdul egész Amerika, al-
kalmi versekkel, ünnepi ülésekkel tisztelve meg
emlékét az „American laureate”-nek. Pedig iga-
zán amerikai, nemzeti vonás kevés van benne.
Hisz akkor, a mikor fellépett, a német roman-
tika indult hódító körútjára; a középkor lovag-
históriái, kelet mesevilága megbabonázta egész
Európa költőit s ez a varázslat megejtette Long-
fellow-t is. Megszerette a romantikusok egyik
legkedvesebb tárgykörét, a regéket és legendá-
kat, megszerette a románcz és ballada műformá-
ját, megszerette a német romantikusok második
hazáját, Itáliát, a hova majd mindannyian el-
zarándokoltak lírai ihletért és mesetárgyakért
egyaránt, és bizonynyal a német romantikusok
példája hatott rá abban az irányban is, hogy
miként a Schlegelék köre, ő is olyan nagy ked-
vel fordult a művészi tolmácsolás nehéz és
háládatlan munkájához. De mindezek csak kül-
sőleg rokon vonások: az, a mi az első német
romantikusokat leginkább jellemezte, a fantasz-
tikusnak, a szertelennek hajhászása, a középkori
miszticizmus beteges kultiválása, szerencsére
nem birt hozzáférközni az ő minden ízében
gészséges költői lelkéhez. E részben Uhlanddal

érezte magát rokonnak, a ki a romantikus és
klasszikus iskola között mintegy középen állva,
a középkorhoz nem azért fordult, mintha állam-
ban és egyházban, életben és művészetben új
német középkort akart volna visszavarázsolni,
hanem a középkorban is csak az általános ér-
vényű, örök emberi vonásokat kereste. Ennek
a sváb költőnek mély kedélye, egyszerű, őszinte,
bensőséges hangja volt Longfellowra legna-
gyobb hatással. Miként ez, ő sem szerette ver-
seit: túlhalmozni képeket, ő is fázott minden-
féle homályosságtól; a romantizmus új thé-
máit és új gondolatköreit szinte a klasszikusok
egyszerűségével akarta megénekelni. Talán ez a
bizonyos kalvinista józanság okozta, hogy az
újabb angol költészet lírikusai közül egy sem
keltett olyan élénk viszhangot a mi irodalmunk-
ban, mint épen Longfellow. Az a minden bizarr-
ságot messzire elkerülő csöndes eltűnődés, az a
zökkenők nélküli, sima előadás, mely kereset-
lenségében sokszor oly határos a népiessé-
l, annyira nem retorizáló, annyira nem cifrál-
kódó: mindez olyan közel hozta versírónk és
műfordítóink lelkéhez a távol Amerika dalno-
kát, hogy Byron mellett ő lett nálunk a legnép-
szerűbb angol költő s hogy nálunk is ezen meg
ezzen hallják a *Lábas Ora* ketegéséből Long-

Mikor „Evangeline”-jében az új-skóciai fran-
ezia telepesei szenvedéseit akarta verses re-
génynyé alakítani, előadásának nemcsak formá-
jában, az angol nyelven annyira szokatlan
hexameterben, hanem az egész költemény hang-
jában és ízében is lépten-nyomon emlékeztetett
Goethe „Hermann és Dorottya”-jára, és mikor
az indiánusok legendáit akarta egy naiv époszszá
szőni, a „Hiawatha”-ban, — szintén formában
és hangban egyaránt — a finn Kalevala lebegett
előtte véges-végig. Ezért nem lett sem az egyik,
sem a másik azzá, a minék a költő szánta: nem-
zeti époszszá. Nem is ezek, sem drámai erő nél-
küli szindarabjai fogják megőrizni nevét, hanem
azok a szívhez szóló, édes hangú dalai, melyek-
ben az ő nemes, puritán lelke hirdette a legszebb
életbölcsességet, melyekben egyetlen hamis
hang nélkül, menten minden pose-től zengette
az „élet zsoltárát”. Fantáziája nem szárnyal
a fellegekbe, tekintete nem hat le a mélységek
mélységéig, nem fensőséges lángelme, nem „os
magna sonaturum”, de azok közül a kisebb da-
losok közül való, a kikről maga énekelte egyik
legszebb verseiben, hogy szívesen szedi őket elő
az ember, mikor gondtal terhes nap alkonyán
csöndes, enyhítő, zsongító szó-muzsikára vá-
gyódik a lelke.

Radó Antal.

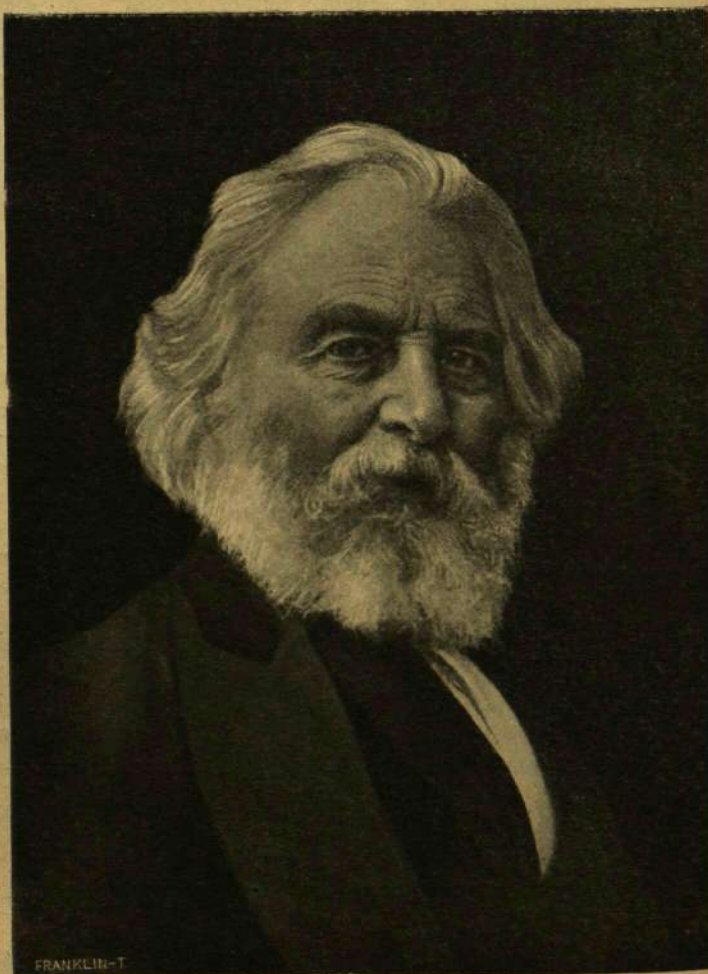


LONGFELLOW HÁZA AZ AMERIKAI CAMBRIDGE-BEN.

fellow mélyértelmű refrainját: „For
ever, never!” „Mindörökké, soha
többé!”

Egyben persze nem mérkőzhet-
tett Longfellow az ő német példa-
képével, Uhlanddal: nemzeti ize
az ő lírájának alig van. Dehát eb-
ben talán nem annyira ő a hibás,
mint kora, az akkori amerikai köz-
szellem. Az ő népének nem kellett
idegen hódítók ellen viaskodnia,
nem kellett nemzeti önállóságát
védelmeznie; az Egyesült-Államok
már régen túl voltak a független-
ség kivívásán, melyet immár nem
fenyegetett semmiféle veszedelem,
az ő polgártársait nem kellett lel-
kesíteni az ősi hagyományok meg-
őrzésére, és ősi kultúrájuk dicső-
ségét se kellett, illetve nem lehe-
tett zengeni a honi bárdnak, egy-
szerűen mert nem volt.

De azért van költészetének egy
része, mely egészen amerikai talaj-
ból fakadt: egy pár meleg, nemes
szánalommal teli ének a rabszol-
gaság eltörlése érdekében s két
hosszabb elbeszélő költemény, az
„Evangeline” és a „Hiawatha”.
Ezek a nagyobb szabású munkák
azonban, akármilyen bájos kis idill
az egyik, akármilyen érdekes és
sok szép részlettel bővelkedő a
másik, nagyon szenvednek az alatt,
hogy mindkettőnél idegen minta
állt a költő inspirációja és tárgya
közé.



LONGFELLOW ÖREGKORÁBAN.

A HÉTRŐL.

Akaszás. Hogy ki parancsolhat többet: a
muzsika czár-e vagy a cseklési harangozó, ez
a kérdés már régen el van döntve. És pedig a
cseklési harangozó javára. A cseklési haran-
gozó többet parancsolhat, mint a muzsika czár.
Mert ha a czár egyszer parancsol valamit, az
mindjárt meglesz és ha a parancs hibás vagy
elhamarkodott, akkor könnyen olyan baj lehet
belőle, hogy maga a czár is megbánja. Ellen-
ben a cseklési harangozó százszor is kiadhatja
a parancsot, annak nem lesz semmi foganatja,
annak ugyan senki se engedelmeskedik. Ő
tehát bátrabban, sőt egész bátran parancsolhat.
A német birodalmi kancellár, Bülow herceg
a minapában állítólag kijelentette, hogy nagy
szolgálatot tehetne az emberiségnek, ha egy
tucat lapszerkesztőt fölakasztathatna. Ez az
államférfiú fölfogás olyan ragadósan bizo-
nyult, mint akár a nyakszirtmervevés. Mire
megzafolták — mert megezafolták — már
nálunk is megkapta egy képviselő, a ki kijelen-
tette, hogy nem is egy tucat szerkesztőt kel-
lene fölakasztani, hanem az összes újságíróknak
legalább a felét. Igaz, hogy a képviselő úr ezt
csak a folyosón mondta, kis hallgatóság előtt,
de úgy véljük, elmondhatta volna bátran nagy
hallgatóság előtt is, a kijelentése akkor se lett
volna se bölcsebb, se komolyabb, se súlyosabb.
A képviselő úrnak nincs se pallosjoga, se ke-
gyelmi joga: az újságírók felét nem fogják föl-
akasztani azért, mert ő halálra ítélte őket és
a másik felét se azért marad életben, mert
ő megengedte, hogy életben maradjanak. Az
ilyen kegyes óhaj és a komoly valóság nagyon
szepen megférhetnek egymás mellett, mert az
egyiknek semmi köze nincs a másikhoz. Még
a nyilvánossághoz is épen csak a halálraítelt
újságírók kissé fölösleges jövőtábol.

Thaly Kálmán a minapában nemes magyar
úrasszonyok serege kereste föl és minden lel-
kes magyar nő nevében vittek neki ajándékul
ezüst koszorút, aranytollat, gyönyörű, művészi
albumot. Ilyen ünneplés, ilyen gyöngéd ihle-
tési dicsőség ritkán jut osztályrészüül — poli-
tikusnak, de nem ritkán Thaly Kálmánnak, a
kit ünnepléven, mindig a szívek ünnepelnek.
Ennek pedig az a magyarázata, hogy az ősz
Thaly Kálmán erős politikus ugyan, de erős —
poéta is és a politikus benne a poétát soha meg-
olní nem tudta. Lantján a dal már régen elhall-
gatott, de nem szűnt meg lelkének poetikus
ihletése, hanem belészármazott cselekedeteibe,
ezekbe öntötte magát, fényét, melegét, lobogó
tűzét. Thaly Kálmán politikájának legdusabb
forrása a szíve, legerősebb argumentuma az ő
tiszt, magyar kurucz érzése, az ő rendíthet-
lensége egy örök, nemes rajongás eszményekért,
a melyek poeta-képletét megihlették. Abban,
a mit ő cselekszik, mindig valami poetikus tűz
lángol és életének leggyönyörűbb sikere, a buj-
dosók hamvainak hazahozatala, a miért most
a magyar nők elvitték neki lelkes hódolatuk
adóját: igazában ez is befejezése a história egy
gyönyörű hőskölteményének: poeta munka,
a melynek a politikus csak hatalmas és értékes
segítő társa volt. A politika rideg világában a
Thaly Kálmánok alakja ritka, magában is ün-
nepi jelenség, nagyon méltó rá, hogy körül
vegyék melegséggel és tisztelő szeretettel.

A mi állatkertünk. Elmondhatjuk, hogy
Magyarországon csak egyetlen egy állatkert
van és ez az egy sincs. Az adomából elég ismer-
etes a badaji kut, a melynek az az országos
nevezetessége, hogy nemcsak nincs benne víz,
hanem nem is volt soha. A mi egyetlen állat-
kertünkben, a budapestiben, állítólag voltak
valamikor állatok, de — elfelejtették őket föl-
frissíteni. A ketrecz elveszi az állat szabadsá-
gát, de nem ad neki cserébe halhatatlanságot.
A vadak elhulltak és az állatkert nem szerzett
mást a helyükbe, állítólag a többek között azért,
mert rájött, hogy így — olcsóbb. Az oroszán
hússal él, de ha nem él, akkor nem kell neki
húst vásárolni. A ketreczek lassanként kiürül-
tek és így igazán nem kellett hozzá nagy hő-

siesség, hogy a vadállatok kalitjaiban balerinák
táncoljanak és reporterek beretválkozzanak.
Hogy az állatkertnek milyen jelentős szerepe
és haszna van a képzetek gazdagításában és az
ismeretek gyarapításában, azt fölöslegesnek
véljük magyarázni. Igaz, hogy a nagyváro-
sok állatkertjeinek mellékesen más hasznuk is
van. Az, hogy szép kertek, gyöpsök, lombosak,
a hol az élő természet világának nagy válto-
zatossága veszi körül az embert. Ebben a tekin-
tetben a mienk is elég szép, van benne sok
kedves, csöndes sétatűt, sok szép fa, van kávé-
ház is: de az állatkertben az ember állatot is
akar találni, nemcsak fát, sétantat és habo-
kávét.

A nézőtér. A Népszínház nézőteréről van szó.
Ezt a színházat egy jó ideje folyton alakítják.
Először létrákat raktak rá kívülről, aztán a
színpadját alakították át belülről. Megnagyobb-
ították a helyiségeit, megjavították a világi-
tást. Úgy látszik, mindez az átalakítás nem
volt elégséges, mert a Népszínház dolga állan-
dóan a napirenden maradt, még pedig válságok
és tragikus fordulatok alakjában. Pedig a repa-
rálásokra és tökéletesítésekre elköltöttek több
pénzt, mint a mennyibe a színháznak az épi-
tése került. Most aztán kiderül, hogy a legsür-
gösebb földat a színház nézőterének az átala-
kítása. Az a nézetünk, hogy az intézők ezuttal
helyes nyomon vannak. Mert bizonyos, hogy
eddig minden baj között a nézőtérben volt a
legnagyobb baj. De ez a baj nem az, hogy a
székek támlája alacsony vagy magas, nem is
az, hogy a bársonyuk nem zöld, hanem vörös.
A baj, a miből minden más baj is származott,

az, hogy a nézőtér rendszeren — üres volt. Ez
pedig pusztító betegség színházon. A nézőtér
átalakítása tehát valóban szükséges, de abban
az irányban, hogy az üres nézőtérből — tele
nézőtér legyen. Ennek a mestersége pedig: jó
igazgató, jó darab, jó előadás. Erre az átala-
kításra kell törekedni és akkor megszűnik
szüksége és kívánsága minden más átalaki-
tásnak.

A bölcső. Szerbia egy idő óta nagyon előkelő
ország lett. Ott mostanában még a skandalum
is mind — udvari skandalum, úgynevezett feje-
delmi botrány. Egy ideig a belgrádi szenzációk
főszereplője a trónörökös volt, most a botrány-
csináló kedv kigyója a király leánya, a szép és
okos Jelena hercegnő felé sziszegett. Ez a leg-
frissebb belgrádi szenzáció kegyetlenség és
csunyaság dolgában már igazán szinte fölül-
multhatatlan. Az eredete tudvalóval az, hogy
Péter király öccse, Arzen herceg, a ki Párisban
lakik, egy bölcsőt küldött ajándékba egy belgrádi
ismerősének. Minthogy a konak czimébe küldte
az ajándékot, mindjárt akadt egy finom belgrádi
lap, a mely a bölcsőt a király leányával hozta
vonatközbe. A gonosz és rút pletyka szerzője
megkapta a megérdemelt honoráriumot amíg
jó belgrádi módon, de valószínűleg szegény
Arzen hercegnének is elment a kedve attól, hogy
küldjön, Péter királynak is, hogy kapjon valami
küldeményt Párisból. Csodálatosan bő termés
lehet Szerbiában botrányból, ha még egy bölcső
sem érkezik a határai közé, hogy menten
egy kövér kis skandalumot ne fektessenek belé.



ÜRES MÁR! — Kacsiány Ödön rajza.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

Hasonlóképen szolt Huszár Péter is. Báthory Zsófia erre intett, hogy vezessék elő ágyasházából a kisasszonyokat. Tulok Sárával együtt a hpmester ment értük. Mikor visszajöttek, Kékedy uram egy darabig ármányosan tapodott a botjával, somolygott az öreg és hunyorgatott, mert az alkalomhoz mérten neki kellett most valami úri tréfát ejteni a kéréskön. Végre, úgy tetszett, kifundált valamit. Inceselkedő, palotás lépésben vitte a leányokat a közepre, de fordítva kínálta őket az úriaknak: Margitot a bátyja elé állította, Judithot pedig Mihályhoz tette. Nosza, nevetett az udvar. Főként azon mulattak, hogy ilyenformán testvéreket akar összeházasítani Kékedy uram. Az öreg azonban sehogyse hagyta magát, ő csak tovább erősödött Mihály előtt:

— Dejszen, nekem ugyan beszélhetsz, öcsém, tudom én, hogy te Thoroczky Judithot akarod! Nézz meg az ember... hiszen szép leány, tán bizony nem kedveled?

A fiatalok szörnyű zavarba jöttek.

— Dehogy is nem kedvelem, — kacagott az ifjú, — csak hát...

— Ahá, — folytatta a hpmester, ravaszul nézve körül, — tudom én már, kit akarsz te! Weér Orsikát, ugy-e? Gyer'ide csak, hugom... Vagy tán inkább Bánffy Ágnes? Azt se? No jó, — akkor bizony már kegyelmed jöjjön ide, Tulok Sára lelkem, látom, kegyelmedhez húz a szíve...

No hiszen most tört ki csak a hahota istenigazában! Kékedy uram mókázott még egy darabig, aztán úgy tett, mintha akkor venné észre Huszár Margitot. A homlokára ütött:

— Tán csak nem ezt a leányzót gondold? Mért nem szólsz akkor?...

— Igen is őt akarom, — szolt Mihály előlépve és kézen fogva Margitot, — őt szeretem, ő hadd feleljen itt, Nagyasszonyunk előtt. Ő mondja, hogy szeret és szívéből soha ki nem vet.

Margit sugárzó arczeal, büszkén egyenesedett ki. Aztán illendően felelt:

— Kegyelmedé vagyok, kegyelmedért élek, a míg csak testemben sátoroz a lélek.

Bús Báthory Zsófia áldását adta rájuk s erre elkövetkezhetett a kézfogó ceremóniája. Csak annyiból állt az, hogy Mihály úr újjával gyengén megütötte a Margit újjainak a végét. Miután Péter és Judith is átestek a szertartáson, Tulok Sára és Kékedy uram újból visszavitték a leányokat a Fejedelemsasszony ágyasházába. Jött a gyűrűváltás. A Fejedeleme nagysága két habos szafír gyűrűt választott ki aranymarhás ládikájából az úriak számára, prezentálta nekik s ők skófiomos keszkenőt húzva átal rajtuk, két megbízott úrral, úgymint Serédy és Korniss Ferencz uraimékkal beküldötték a kisasszonyokhoz. Persze akkorra már Margit és Judith is megkapták a maguk gyűrűjét Báthory Zsófiától, — e gyűrűt ki-ki ráhúzta a skófiomos keszkenőre s cserében kiküldötte a követekkel jegyesének. Mikor ekként mind a négyőjüknek újján volt a mátkaság jelképe, kis virágkoszorúval fejükön újból kijöttek a leányok s már mennyasszonyokként találkoztak völégényükkel a Fejedelmi pár színe előtt. Ünnepléses perc volt ez, a zenészek nyomni kezdték a virginákat s fűjták a trombitákat. Rákóczi György azonban hamar esendrére intette őket és illendő allokucziót tartott a két párhoz. Kiemelte a nagyveresei és nagykilódi nemes Tholdalagi csa-

lád érdemeit, de ép oly dicsérettel emlékezett meg a berenhidai Huszár familia ősi virtusáról is. A Tholdalagiak sok hős királybírát, főkapitányt, főispánt adtak már az országnak, viszont a Huszárok genealogiája vértanúkkal ékes. A mennyasszony nagytját, öreg Huszár Pétert, hős védelem után, maga Mirza tatár vezér csonkítja és nyakazza le, s ünneplő ruhába öltöztetve, templomi serlegről itta meg a vérét...

— Öseitek virtusát, — végezte a Fejedeleme, — ne csak hogy megtartásátok, hanem frigyetekkel még szaporítsátok és utódaitoknak megerősödvé tovább adjátok! Legyetek boldogok és siessetek a boldogságotokkal, mert — és itt Rákóczy György komoran pillantott az idegen követekre, — gyors keréken forog a világ tündérsége és a nékem tartozó hadihűség még a leghevebb férjét is hamarosan zászlóm alá fogja parancsolni hitvese mellől. Nekem gondom lesz rá, hogy ez a két pár ne soká várokozzon s a párta hamarosan kontytyá változzon. Addig is most ünnepljük a frigyét; újítsuk a testét étellel, itallal, — a mulatságnak vége ne essék, péntek a vasárnapkal egyvüvé tétessék!

No és aztán lett is az este nagy vigasság a görgényi kastélyban, nagy lakoma nagy áldomásokkal, melyeket figyelemmel hallgattak és jegyezték meg a követvendégek is. Boros Rákóczy György Ő Nagysága az ifjakat köszöntötte ugyan fel, de sanda mérsáros módjára nem oda vágott ő, a hová nézett. Ez a kézfogási díkező csak ürügy volt nála arra, hogy mellékesen megfenyegesse az egész világot, főként Lengyelországot. Veszedelmes jó kedve lett Ő Nagyságának, nagyot ivott a róka bőrére, — e kettős eljegyzésen voltakép már lengyel királyságát ünnepelte.

Csak két úr maradt bús azon a lakomán, — Rhédey László, meg Warkochy Gábor ettek ott feketelevest és keczecintottak rá keserű pohárral. Az előbbi nagyon megharagudott az elpártolt Bánffy Ágnesre és megesküdött, hogy nyomban megyen Biharba, Szent-Jóbra, Szunyogh Zsuzsánáért. A második pedig még jobban lógatta a fejét. Kárörvendő Tulok Sára rá is támadt úgy félvállról:

— Lám, a hamis madár nem lábbal akad a törben; hanem nyakkal! Lóg a mitugrász nyaka, — úgy kell neki, saját törében fogta meg magamagát! Most ebelkedjék kegyelmed, most fűjja el azt az öröm-böröm nótáját!

Warkochy Gábor gyilkos kedvvel kacagott fel az asztal végén:

— Fűjom is, kezdem már: «Sára néni beitta a kontyát...»

— Fűjhatja... bealkonyodott már kegyelmednek!

A veres ember az asztalra esapott:

— De majd virrad még nekem is!

VI.

Hymen és Mars.

Sok minden történt azalatt az emlékezetes egy nap alatt Görgényen, — hosszú heteknek, sőt hónapoknak kellett eltelniök, mielőtt a lassan tovafejlő események újabb nevezetes fordulóhoz jutatták az erdélyi világ folyását. Az udvar az őszi verőfényt még Görgényen élvezte egy darabig, de a Fejedeleme már nem volt többé nyugta; elvben a lengyel háború mellett döntvén, türelmetlenül várta az események alakulását s kereste a beavatkozásra való alkalmat. Hol Kolozsvárra, hol Gyulafehérvárra rándult; tanácskozott, rendelkezett s a sűrűn járó követekkel tárgyalt. Nem utasította el a Lubomirski ajánlatát, de a mel-

lett titokban előkészítette a X. Károly svéd szövetségét. Biztosította a kozák barátságot, Száva Mihályt a tatárokhoz, Bánffy Zsigmondot pedig főkövetnek a portára küldte. Aztán leste a pillanatot a lengyel zavarosban való halálszástra. Október elsején már kiadta a rendeletet úgy Erdélynek, mint a moldvai és havas-elvi hűbéres vajdának, hogy felülésre készen álljon minden hadköteles, mert minden pillanatban megüthetik az ország dobját...

Ezalatt hullt a levél, hervadt a virág a tündérkertben, — hanyatló őszi ütött tanyát Izabella királyné öreg tölgye körül. Vége volt a lángsugarú szép nyári napoknak, vége a leánykacajnak, hűs szellő borongott az elhagyott Himes-Ház felett. A fázó Bül-Bül társaival együtt már rég az üvegházba költözött, s Tulok Sára is a palota fűtött szobájába vonult kisasszonyaival. Nagy komolyan és szigorú csöndben szorgalmatoskodtak ők itt, de nem farkasfogas himet, hanem tépést csináltak a készülő háború sebesültjei számára... Közben olykor suttogva kommentálták az egyre nyugtalantóbb híreket s szánták a szegény Fejedelemsasszonyt, a ki ügyszólván ki se mozdult már ágyasházából s édesanyjával együtt sirva sült ott naphosszat. Az elboruló, egyre komorodó hangulat közepette csak a két mátkapár mert kiesit örülni a boldogságának. Ők hívek maradtak a tündérkerthez a zord napokban is és a mikor csak tehették, kiszöktek a zizegő avarba azokra a helyekre, melyeket szerelmük történetében az első vallomás avatott szenté. Komoly Huszár Péter és Judith a János Király tölgye alatt szerettek üldögelni, Mihály és Margit azonban többnyire a labirinthusba zárandokoltak el a csodaforráshoz. Sára a habona azt tartotta, hogy azok a hszermesek, a kik ennek tiszta tükrébe együtt bepillantanak, örökre hívek maradnak... Kezet kezében tartva, oly szép volt az, a jövőről álmodni! Ámde Margitot egyre győtrőbb aggodalmak fogták el.

— Mi bánt, szívem, mondjad, — kérdezte Mihály gyöngéden.

— A Fejedeleme köszöntőjére gondolok, — súgta a leány, emlékszik-e kegyelmed, azt mondta, siessünk a boldogsággal... Hisz sietnék én vele, de mikor oly nehezre esik a múlt percztől elszakadni! Űzném és tartóztatnám az időt egyszerre... Ki tudja, meddig lehetünk még együtt? Menyasszony vagyok még csak, de nem örülhetek neki, mert az aggodalom már is hitvesi komolyságra emel...

— Édes kis feleségem léssz te!

— Igen, szívemben már a kegyelmed híven aggódó felesége vagyok én, sőt olykor ha kelenygyemen munkálkodva elbusulom magamat, — bizony, mintha már özvegyi könnyeket sirnék... Háború lesz; elragadják tőlem az én Mihály uramat!

— Drága liliomom te, — tört ki az ifjú, — hisz háború a vitézek öröklakodalma és rajtat kívül csak a dicsőségnek esküszöm én örök-hűséget. Féltékeny vagy-e kardom e mátkájára? Neked fog ő szolgálni, neked lesz gyönyörűségedre még a dicsőségem is... És én csak annyit mondok: ha már menni kell, vigyenek hamar, hogy mentül hamarabb visszatérjek te hozzád!

— De hátha megsebesül, hátha foglyul esik kegyelmed?

— Szívem, — fogadta Mihály, — még akkor is csak a te foglyod maradok én...

— Vajjon? évdött Margit, — higgyek-e kegyelmednek?

Bizóan hajtotta fejét az ifjú vállára. Aztán suttogtak tovább kellemetesebb dolgokról: ko-

ronkai s petelei új otthonukról, meg főként az esküvőjükről. Ám a Fejedeleme nem ér rá, a Fejedelemsasszony busul, — egyre halogatják, mikor lesz már meg a nász?... Lassankint elcsendesedtek a szerelmesek. A legszebb költemény muzsikáját, két-egyszívű dobogását hallgatták. Visszatartott lélegzettel figyeltek mindketten. Mihály szolt előbb:

— Egy szív dobogását hallom csupán... a tiéd-e vagy az enyém?

— A kettőnké, — egyszerre dobban, súgta Margit. És sóhajta tette hozzá: de az enyém tán mégis jobban...

Az októberi szellő megremegettette a leányt. Az ifjú vállára borította mentéjét, aztán felkelt és leszakította a csodaforrás tőjéről az utolsó őszi rózsát:

— Szívem, tied legyen e szép esztendő utolsó virága.

A leány hozzá simult:

— Oh ki tudja, rózsásan nyilik-e számomra az az eljövendő tavasz!

Olyas búcsúféle volt ez. Mihályt másnap már tényleg fejedelmi parancs szoltította Fehérvárra és attól fogva bizony alig látták egymást esküvőig. Suba alatt ekkor folytak a legfontosabb előkészítő tárgyalások. Rohamosan alakult ki a lengyel kaland terve s a Fejedeleme minden udvari emberére szükségé volt e döntő napokban. Még Warkochy uramat is befogják, — no, szóval csak az asszonyemberek maradtak otthon az udvarnál. Ám Tholdalagi Mihály serényen részt vett a Rákóczy György októberi és novemberi utolsó munkálataiban. Érzett már ekkor a nagy idők jöttének előszele, egymást érték a titkos követségek, folyt a sok ármányos praktika Polonia feldarabolására. A császár, a svédek, az orosz nagyherceg, a kozákok, tatárok mind részt akartak a konceztól, persze a koronás legnagyobbikat maga az erdélyi Fejedeleme. Készült is lázasan a királyi fellelére: ládászám hozatta az apja aranyát a pataki várból s a sok tigris és párduczbört, meg aranyos kopját Sztambulból.

Iratta a sok friss selyem lobogót, rakatta a társzekereket, és mindenekeftől sok ágyút öntetett leendő királyi cziperére. Volt már por, golyóhis, tüzes szerszám elég... Mihály október 17-ikén Gyógyra ment Ő Nagyságával, majd Dévára, onnan pedig mint hadbiztos a székelvélhez s a havaseli vajdához, hogy az oláhok felülését is biztosítsa. Mire november elején megjött, Rákóczy György Mikes Tamással egyetemben ugyancsak őt küldte Lubomirskihhez. Az «utolsó szót» vitték ekkor Krakkóba, hogy t. i. «a Fejedeleme Ő Nagysága végre mégis elfogadja lengyel híveinek kétszeri meghívását s királyi kísérettel fog megjelenni a határon.»

A követek már búcsúztak. Utolsó perczben akkor jutott eszébe Rákóczynak a dolog:

— Jól végezzétek, — kiáltotta Mihály után az ajtónál, — mire megjöttök, meglesz a lakodalmad, fiam! — És nyomban küldötte is Mosdóssy hpmestert a Fejedelemsasszonyhoz, hogy készüljenek a kettős nászra.

Báthory Zsófia, ki bánatában szökött az emberek elől, ép akkor tért meg Kolozsvárról Görgényre. Hivatta a két menyasszonyt s tudatta velük az örömhirt.

— Legyetek boldogabbak nálam! — mondta a végén.

Margit és Judith kezét csókolták a Nagyasszonynak. Aztán pirulva váltottak tekintet és szótlannal borultak egymás nyakába.

Jött a havas december s annak egyik legelső napján érkeztek Szász-Régekre a lengyel-



A Tholdalagi Mihály vezette középre ifjú hitvesét.

ből jött követek. Mikes Tamás nyomban tovább utazott a közeli Görgényre, az ép akkor Radnóthról térő Rákóczyhoz, de Tholdalagi Mihály a lakodalmi rendhez képest még ott maradt. Huszár Péterrel együtt felöltöztek a Fejedelemtől küldött skarlát dolmányba, pompára való mentébe s dali sarút húztak, — mire ezzel meglették, öreg Serédy uram, a násznagy, már jelt adhatott a várakozó násznépnek az indulásra. Az első fejedelmi öreg hintóba, melynek lovai a tisztesség okáért kékre voltak festve, Serédy uram ült be a két völégénnyel meg a vőfélyllyel, Beldi Gergelyllyel, ki megbecsülvén hivatalát, tekintélyes szakállt eresztett az alkalomra. Azután jött a nászoló asszony Rhédey Ferenczné—Bethlen Druzianna és főemberek, mint Kemény János, meg Haller Gábor uraimék, végül a Tholdalagi s Huszár atyafiak: Pertrichevich—Horváthék, Angyalossyék, Matskássyék, összesen tizenegy kocsi a való emberséges úri személyek. Alig hogy Serédy uram felemelte pántlikás botját, a két Petky urfi mint kacagányos «előlköszöntő», előre vágatott Görgény felé, hol is érkezésükre mindjárt megszólalt pár kisebb ágyú és szakállas a Harcsafark bástyán. Az ifjak bementek a már várakozó «fogzádhoz», Bassa Thamás uramhoz s jelentették a násznép becsületes szándokát, ittak rá s legényesen hármat tánczolván mint «öröm mondók» tértek vissza az odalent Szent-Imrén várakozó menethez. Erre Beldi Gergely mint vőfély szerszamos lovára pattant és négy csatlóssal bevitte a palotába a völégények ajándokait: násfát, gyönygös lánczot, aranyprémes korcoványt meg tarczolán szoknyát. Bassa Thamás uram szépen megköszönte a menyasszonyok nevében izente Serédy uramnak, hogy násznépével együtt immár alázza meg magát a bejövételre s vele való szemben létele.

Nagy diszesen erre bevonult a menet a fejedelmi szalába. Az udvar prezenziájában, aranypálcásan a főgazda fogadta őket s ékes díkezők, serleges köszöntők után tőle «kérte ki» a menyasszonyokat a násznagy. Jelentős pillanat volt ez, — odabent nagy sietve akkor készült el Tulok Sára a leányok öltöztetésével.

Jaj de sürgött, jaj de szépitette volna őket: «csak még ezt a kis «affrósia-vizet», galam-bom, — itt a «sárkánypor» is meg az «Ábelvére» hadd kendőzzelek!...» Ámde toppant már a Bassa Thamás uram aranypálcájára, menni kellett. Margit és Judith még egyszer megölelték egymást s aztán Huszár Mátyástól és özvegy Thoroczkyanétól vezetettve gröngykoronás menyasszonyi díszben beléptek a szalába. A nászoló asszony s a nyoszolyó leányok, Bánffy Ágnes, Weér Orsika és a többiek, kísérték őket.

Akkorra már szép sztambuli szőnyeget terítettek a fejedelmi pár elé s Thamásfalvy uram, a prédikátor ide szoltította Isten elé az esketendő két párt. Margit az illetődéstől alig eszmélt; a Mihály erős keze ugyan kicsit bátorságosabbá tette, de azért nem értett ő semmit a prédikátor hitben vastagító orációjából. Csak az életet döntő nagy «igenre» kapott észbe, — kiegyenesedett és szerelmes igaz hitre, hangosan mondotta ki a nagy szót.

A többi aztán olyan volt neki, mint egy fényes álom... Jött a lakoma; két hosszú asztalnál ült a násznépével a két pár s a harmadiknál grádicsos majesztáson a Fejedeleme Ő Nagyságák ettek külön a legérvényesebb főemberekkel és Sternbach meg Welling svéd követekkel. Szolt a muzsika, a zöldpálcás al-gazdák egyre jártak az asztalok közt s úgy nőgatták a lusta ivókát. Hangzott a sok köszöntő. Bassa Thamás mint főgazda elsőb a Fejedelmi párt, aztán a násznagyot köszöntötte fel; a harmadik pohár az ifjú pároknak szolt s úgy tovább a vőfélyeket, a nászoló asszonyt s a nyoszolyóleányokat éltették. Végre maga Rákóczy György kelt fel. Az örömszülők nevében előköszöntötte a híres lakodalmas poharat a fiatalok örömére s a protestánsz religió diadalára.

Ekkor, miután odakint löttek volna, előállt a főgazda s toppantott aranypálcájával.

A társaság fölkel s a cselédek pillanat alatt kitolták a szalából az asztalokat. Bassa Thamás uram ceremóniásan hajlongott a középen:

— Három a táncz! Halld-e, pendítsd a lantot, hadd oszszam szépen a tánczot.

Elsőbb öreg Serédy állt ki a nászasszony-nal, de csak ép hármat fordultak. Utána taps hangzott fel, — deli Tholdalagi Mihály vezette középre ifju hitvesét.

(Folytatása következik.)

A VIDÁMSÁG HÁZA.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta Wharton Edith; angolból fordította Schöpplin Aladár.

Gryce érdeklődése az Americanák iránt nem tőle magától eredt; lehetetlen lett volna róla föltételezni, hogy saját izlése is legyen. Egy nagybácsijától örökölt egy könyvgyűjtők előtt ismert gyűjteményt s ez a gyűjtemény volt az egyedüli dolog, a mi némi dicsőséget árasztott a Gryce névre. Az unokaöccs aztán oly büszke volt örökségére, mintha csak a saját szerzeménye lett volna. Lassankint annak is kezdte érezni s személyes önlelgyűltésig töltötte el, ha szó esett a Gryce-féle Americanáról. A meny-nyire aggodalmasan kerülte a közfeltűnést: ha nyomtatva látta a nevét, oly benső és erős gyönyört érzett, a mely ellensúlyozta a nyilvánosságától való félelmét.

Hogy ezt a gyönyört mennél gyakrabban élvezhesse, előfizetett mindazokra a folyóiratokra, melyek a könyvgyűjtéssel általában s különösen az amerikai történettel foglalkoztak s mivel az ő könyvtárának említése lépten-nyomon ott volt ezeknek a folyóiratoknak a hasábjain, melyek egyedüli olvasmányát adták, úgy kezdte magát érezni, mint a ki feltűnően nyilvános életet él s azok az emberek, a kikkel az utcán találkozik, alaposan megbámulnak, ha hirtelen megtudnák, hogy ő a Gryce-féle Americana-gyűjtemény tulajdonosa.

A legtöbb félnék embernek vannak ilyen titkos kárpótlásai s Bart kisasszony eléggé eszes volt, hogy tudja, hogy a belső hiúság rendesen arányban van a külső önmeghalázzal. Más-sal szemben óvakodott volna oly sokáig ennél a tárgynál maradni, vagy olyan szokatlan érdeklődést tanúsítani, de helyesen ítélte Gryceről, hogy ennek önzése olyan, mint a kiszáradt föld, a mely folytonos táplálékot kíván kívülről. Bart kisasszonyban megvolt az a tehetség, hogy magában egész más gondolatokkal foglalkozott, mialatt úgy tett, mintha egészen elmerülne a társalgásban; ebben a pillanatban azon járt az esze, hogy egy gyors tekintettel végigvizsgálta Gryce jövőjének eshetőségeit az ő jövőjével kapcsolatban. Gryceék Albanyból származtak s csak legújabbban kerültek a fővárosba, a hova az anya és fia költöztek az öreg Gryce Jefferson halála után, hogy elfoglalják házukat a Madison Avenuen, — egy roppant nagy házat, kívül csupa barna kőből, belül csupa fekete gesztenyefából, a Gryce-könyvtárral egy tűzmentes szárnyépületben, mely olyan volt, mint egy mauzóleum. Lily mindazáltal tudott rólok mindent: a fiatal Gryce New-Yorkba érkezése reménnyel töltötte el az anyai kebleket; ha pedig egy leány-nak nincs anyja, a ki küzdjön érte, neki magának kell segíteni magán. Lily ezért nemcsak elhatározta, hogy a fiatal ember útjába veti magát, hanem megismerkedett Gryce asszonnyal is, egy monumentális hölgyvel, a kinek olyan a hangja, mint egy templomi prédikátoré, a lelke mindig a cselédek roszaságával van elfoglalva s a ki néha feljött Peniston asszonyhoz, hogy együtt üldögéljen ezzel a derék hölgyvel s megtanulja tőle, mikép kell megakadályozni, hogy a konyhalány ne csempész-szen ki fűszer-árúkat a házból. Gryce asszonyban volt bizonyos általános jellegű jószívűség: az egyéni szükség eseteit gyanakvással nézte, de azért adakozott az olyan jótékony intézeteknek, a melyek évi jelentéseikben jelentékenyebb fölösleget mutattak ki. Házi kötelességei nagyon sokfélék voltak, mert kiterjeszkedtek a cseléd-szobák titokzatos megvizsgálásától váratlan látogatásokig a pinczébe. Elvezetett azonban sohasem engedett sokat magának. Mégis egyszer készítettett egy külön kiadást egy szent könyvből és elküldte ajándékba a kerület összes papjainak: az aranyozott album, a melyben ezek köszönő levelei voltak összegyűjtve, volt a szalon-asztalának fűdise.

Percy azokban az elvekben nevelkedett fel, melyeket ez a kitűnő hölgy oltott bele. Rászok-

tatták az óvatosság és gyanakvás minden formájára a különben is tartózkodó és óvatos fiút, oly fényes eredménnyel, hogy aligha volt szükséges anyjának kicsikarni belőle azt az ígéretet a sárczipőre vonatkozólag, oly kevéssé volt hajlandósága esős időben kimenni az utcára. Miután elérte nagykorúságát s ura lett a vagyon-nak, melyet az öreg Gryce egy találmánnyal szerzett, a melynek segítségével ki lehet zárni a friss levegőt a szállodákból, — a fiatal ember egy ideig Albanyban élt anyjával, de Gryce Jefferson halála után, a midőn egy másik nagy vagyon szállott rá, Gryce asszony úgy találta, hogy az úgynevezett érdekeik megkívánják, hogy New-Yorkban lakjanak. Így hát elhelyezkedtek a Madison Avenue-i házban, és Percy, a kinek kötelességére semmivel sem volt alábbvaló az anyjánál, hétköznapjait a Broad Street-i csinos irodában töltötte, a hol egy sereg csekély fizetési sápadt ember öszült meg a Gryce-vagyon kezelésében s a hol őt kellő tisztelettel beavatták a vagyon felhalmozása tudományának minden részletébe.

A meny-nyire Lilynek sikerült megtudni, ez volt Grycenek egyedüli foglalatossága. Ezért megbocsátható volt, ha abban bizakodott, hogy nem lesz nagyon nehéz dolgot felkelteni egy ily gyöngye diétán tartott fiatalember érdeklődését. Mindenesetre annyira a helyzet urának érezte magát, hogy átengedte magát a biztosság érzetének, a melyben a Rosedale-től való félelem s az ezzel a félelemmel kapcsolatos nehézségek eltűntek gondolataiból.

A vonat megállása Garrisonsnál nem vonta volna el ezektől a gondolataitól, ha nem vette volna észre az ijedtség hirtelen kifejezését úti-társa arcán. Gryce ülése a kocsi ajtajával szemben volt s Lily kitalálta, hogy valami ismerő-nek a közelébe zavarta őt meg. Ezt a tényt megerősítette az is, hogy az utasok mind hátrafordultak és mozgolódni kezdtek.

Lily egyszerre megismerte ezeket a tüneteket, — ugyanezeket szokta előidézni az ő megjelenése is a kocsiiban. Nem csodálkozott tehát, mikor egy csinos hölgy éles hangja üdvözölte, a ki egy cseléd, egy bull-terrier s egy rakás láda és ruha-doboz alatt roskadozó hordár kíséretében lépett a kocsiiba.

— Oh Lily, maga Bellomontba megy? Akkor nem engedheti át nekem az ülést, ugy-e? De nekem muszáj ebben a kocsiiban helyet találnom, — kalauz, találjon nekem azonnal helyet! Nem lehet valakit innen másvalahová tenni? Az ismerőseimmel akarok lenni. Hogy van, Gryce úr? Kérem, értesse meg a kalauzzal, hogy nekem önök mellett kell helyet csinálni.

Dorset Georgeré asszony, nem törődve egy tászkás utas igyekezetével, a ki tőle telhetőleg törekedett leszállni a vonatról, hogy helyet csináljon neki, az átjáró közepén állott, a kétségbeesésnek azt az általános érzetét terjesztve el, melyet egy csinos nő nem egyszer kelt fel utazásokkor.

Kisebb és soványabb volt, mint Bart Lily, nyugtalanul hajladozó mozdulatokkal, mintha össze lehetne csavarni és keresztül húzni egy gyűrűn. Kicsiny, halvány arca mintha csak kerete lett volna sötét, nyugtalan szemének, melynek ideges tekintete sajátos érzetben állott öntudatos hangjával és mozdulataival, úgy hogy, mint egyik barátja megjegyezte, olyan volt, mint egy testetlen szellem, a mely azonban nagyon sok helyet foglal el.

Észrevéve végre, hogy a Bart kisasszony melletti ülés rendelkezésére áll, birtokába vette, közben megmagyarázva, hogy Mount Kiscéből jött automobilján a reggel s egy órával ezelőtt eltört a kereke Garrisonsnál s még csak cigarettára se gyujthattott, mert a számár férje elfelejtette megtölteni a tárczáját, mielőtt elindult.

— És magánál sincs cigarettá, ugy-e Lily? — tette hozzá panaszosan.

Bart kisasszony észrevette, milyen megütődött pillantást vet rájuk Gryce, a kinek ajkát sohasem érintette még cigarettá.

— Micsoda abszurd kérdés, Berta! — kiáltott fel Lily s elpirulva gondolt azokra a cigarettákra, melyeket Seldennél tett a tárczájába.

— Hát maga nem cigarettázik? Mióta hagyott fel vele? Hogyan? Sohase dohányzott? És maga sem, Gryce úr? Ah, persze, micsoda bolondokat beszélek, — értém.

És Dorset asszony olyan mosolylyal dőlt

hátra úti párnájára, hogy Lily azt kívánta, vajha ne lett volna mellette üres szék.

III.

A bridge-játék Bellomontban rendszerint késő éjszakáig tartott s mikor Lily ez este aludni ment, sokkal tovább játszott, mint a mennyire javára vált volna.

Nem érezte semmi kedvet azokra a lelkifurdalásokra, melyek a szobájában vártak rá, a széles lépcsőházban áldogált, lenézve az előcsarnokba, a hol az utolsó kártyajátékosok csoportosultak a nagy poharak és ezüst foglalatú palaczkok körül, melyeket az inas ép akkor helyezett el egy alacsony asztalkára a kandalló mellett.

Az előcsarnok árkaos volt, sárga márványoszlopokon nyugvó galériával. Nagy délszaki virágok emelkedtek ki sötét levelek háttéréből a falak mellett. A karmin-vörös szőnyegen néhány agár szundikált a kandalló előtt s a nagy függőlámpa fényt adott a nők hajának és szikrákat vetett ékszeireken, a mint megmozdultak.

Volta pillanatok, mikor Lilynek öröme telt az ilyen látványokban, a mikor kiélelülést nyert bennük a szépség iránti érzése s az élet külső tökéletessége iránti vágya; voltak ismét pillanatok, a mikor az ilyen látvány csak annál jobban kiéleltette a saját helyzetének nyommasztó érzését. Ez a mostani pillanat ezek közé tartozott, a melyek a legnagyobb mértékben éreztették vele az ellentétet. Türelmetlenül fordult el, mikor Dorsetné félrevonta Gryce Percy egy kis bizalmas beszélgetésre az oszlopok közé.

Nem mintha Miss Bart feltette volna Gryce fölött nyert új hatalmát. Dorsetné megdöbbent-heti vagy zavarba hozhatja, de arra nincs sem ügyessége, sem türelme, hogy halójába kerítse. Dorsetné nagyon is el van kapvatva, semhogy be tudna hatolni abba a félnék, tartózkodó emberbe és különben is, mire való volna ez neki? Legfeljebb mulatsága telnék benne, ha sportot csinálhatna egy estére ebből az ártatlanságból, másnap már terhére lenne. Ezt pedig ő maga is tudja s sokkal tapasztaltabb, semhogy az ifjút felbiztatná. De maga az a gondolat, hogy ez az asszony felkaphat egy férfit és félrelökheti, a hogy kedve tartja, a nélkül, hogy terveinek tényezőjévé kellene tennie, — irigységgel töltötte el Lilyt. Ő egész delután unakodott Gryce Percyvel, de holnap nem ignorálhatja, teljessé kell tennie mai sikerét, alá kell magát vetnie további unalmaknak, készsnek kell lennie újabb engedékenységre és alkalmazkodásra, — és mind-est annak a szerencsének a reményében, hogy Gryce úr hajlandónak mutathozhatik megtisztelni őt egész életre szóló utatásával.

Gyűlöletes sors ez, — de hol van előre me-nekvés? Micsoda eshetőségekkel válogathat? Hogy olyanná legyen, mint Farish Gerty? A mint bement hálósobájába, ennek fátyo-los, halk világításába, s látta csipke öltözö-ruháját a selyem paplanon, kicsi himzett papucsát a kandalló előtt, a vázában a piros szegfűcsokrot, mely a levegőt megtöltötte illat-tal, a legújabb regényeket és folyóiratokat fel-vágtatlanul az asztalon az olvasó lámpa mel-lett, — észbe jutott a Farish Gerty nyomo-rúságos kis lakása, olcsó díszítményeivel és utálatos fali kárpitjaival. Nem, ő nem si-lány és kopottas környezet számára van te-remtve, nem a szegénység piszkos megalku-vásai számára. Egész lényé kitágult a fényűzés légkörében, ez volt az a háttér, a melyet meg-kívánt, az egyedüli éghajlat, a melyben léleg-zeni tudott. De nem a mások fényűzése volt, a mit kívánt. Néhány évvel ezelőtt még ez is ki-elégítette, élvezte a mulatságok mindennapi sorozatát és nem törődött vele, kinek köszön-heti. Most azonban kezdett már mérgeledni a köte-lezettségeken, a melyeket ez reá ró, most már kezdte magát csak kosztosnak nézni abban a fényben, melyet azelőtt a magának tekintett. Volta pillanatai, a mikor tudatában volt, hogy fizetnie is kell érte a maga módja szerint.

Hosszú ideig tartózkodott a bridge-játéktól. Tudta, hogy nem győzi pénzrel s félt az ilyen drága szenvedélytől. Látta a veszedelem példát nem egyen ismerősei közül, — a fiatal Sil-ver-ton Neden például, azon a csinos fiatal gye-reken, a ki most elmerülten ül Fisher asszony, egy érdekes elvált asszony könyvének, a kinek ruhája és szeme ép oly feltűnő volt, mint az

«esete». Lily emlékezett rá, mikor a fiatal Sil-vertont beleszólt az ő körükbe, mint egy el-tévedt arkádai, a ki csinos szonettekért írt az ifjúsági lapokba. Azóta megszerette Fisher asz-szonyt és a bridget s az utóbbi olyan költeke-zésbe ugratta bele, a melynek következményei-ből nem egyszer szűkölködő leánytestvérei rá-nőttek ki, a kik inkább csukor nélkül itták tea-jukat, csak hogy felszínen tarthassák kedven-czüket.

(Folytatása következik.)

A BALATON JEGÉN.

A Balaton nyári képét csaknem minden ma-gyar ember ismeri, annál kevesebben vannak azok, a kik téli pompájában látták a befagyott Ba-latont. Miennék megismerését tűztük ki utitervül.

Farsang vasárnapján délelőtt érkezett meg 13 tagból álló turista-csapatunk Lóczy Lajos dr. egyetemi tanárral, a Balaton-bizottság elnökével Siófokra. Szép fogadtatásban részesültünk és a Halászlát R. T. igazgatója tüstént kitűnő halász-léval vendégelt meg bennünket. 1/2 12 órákor azután három halászműsor kíséretében nekivá-gtunk a Balaton hósvatagának. A Balatonnak mindenütt szilárd 30—40 cm. jegét t. i. az idén állandóan vastag hóréteg borítja és így, legna-gyobb boszúságára társaságunk szenvedélyes koresolyázó tagjainak, hőczipőket és hótalpa-kat kellett felesלותunk koresolyák helyett. Ki-látásunkat elzárja a sűrű köd és így bizony a hosszú és roppant fázasztó gyalogút eléggé lehangolta a kedélyeket, különösen azok, a kik először látták a Balatont, nem a legjobb benyo-mást szereztek a magyar tenger tündéri szépsé-geiről! A kik azonban látták e mosolygós par-ti-végeket a nyári és tavaszi verőfényben, a kik úgy látogattak meg most, mint egy kedves, régi ismerőst, azoknak érdeklődését ez a misztikus képe a Balatonnak még jobban felkeltette. Las-san ködbe vesznek a somogyi partok és mi a köd- és jégterenger közepén állunk és a merre csak nézünk, nem látunk egyebet, mint havat és levegőt; ólomszínű levegőt és tiszta fehér havat! Nansen útleírásai, az abruzzói herezeg utazásai a sarkterengeren megvalósulnak a Bal-aton e képeknek láttára.

A hóméző alatt rejtőző jég lépten-nyomon el-árulja magát: rianások, turalások és egy speciá-lis lány réteg alakjában. A rianás! Ez a laikus szemében a Balaton munusa; mely miatt isten-kísértésnek tartja a jégre lépést. Pedig hát nem is olyan rettenetes és veszedelmes dolog az. Többnyire 10—30 cm. széles végtelen hosszú-nak tetsző czikk-czakkos repedés, mely termé-szetes következménye a fagyásnak és a jég terje-désének. Vannak a Balatonon, Európának ezen a legnagyobb jégpályáján, nagyobb rianások is, melyek 2—3 méter szélesek és valóságos pata-kok a jégmezőben, de ezek sem veszedelmek a jégen járóra nézve, mert a rianás két partján egész torlaszokat, sáncokat képeznek a jégtá-b-lák, messziről látja az ember. Ha a szél nyo-mása vagy a kiterjedés következtében a part felé nyomuló jég valamely akadályba ütközik, feltorlódik, türemlik, gyűrődik és a jégtáblák hegemasszágyaira egymásra futnak, ezek a «turalás»-ok. Hasadások mellett a víz közepén is 3—4 méter magas turalásokba halmozódik fel a jég.

A vastag hóréteg gyakran oly súlyos, hogy az óriási jégtáblákat a víz alá nyomja és ilyen helyeken a szilárd jég fölött a víztől átázott lány hóréteg az avatatlan jégen járók nagy rémületbe dönti. A Balaton jegének e három érdekes ala-kulását a 3 1/2 órai kimerítő út alatt, míg Tihanyba értünk, bő alkalmunk nyílt meg-ismerni. A Balaton hófokát is megmértük: négy méter mélységben 2-3 fok meleg volt.

Végre a ködből kibontakozik Tihany felszíget meredek partjaival és megkondul az apátság tornya a litániára hívogató harang, 3 óra van. Teljes pompájában áll előttünk a havas, fenyők-kei beültetett hegyoldal s rajta büszke két tor-nyával a nyolcszázados templom, hol «almait alusz-sza András magyar király».

Társaságunk most a part mentén az Óvár alatt a «Remetebárlangokhoz» zárandókolt. A turisták hosszú sora semmihez máshoz nem hasonlít jobban, mint egy zárandókmenehez: batyúval hátukon, bunkos bottal a kezökben és szent áhitattal arcukon haladnak itt a termé-szet zárandokai a természet örök búcsójáró helyeire, örök szépségeihez. A Remetebárlangok

vagy Barátlakások nyáron is nehezen megköze-líthető, vadregényes helyek, hát még ilyenkor, fél méteres hószánczon keresztül, mely alatt nem látja az ember a sziklát, bokrot stb.!

Mindnyájunk vére neki pezsdült, mihielyt az első sziklafalhoz értünk, a turista-szellem fel-éledt és három társunk tüstént egy «kamin» megmászásához fogott. A Remetelakok [közül a legnagyobbat: a Kápolnát néztük csak meg, majd innen az Óváron át, melynek kettős avar-gyűrűje mai napig épen maradt, az Attila-dombra és a híres Echóhoz értünk.

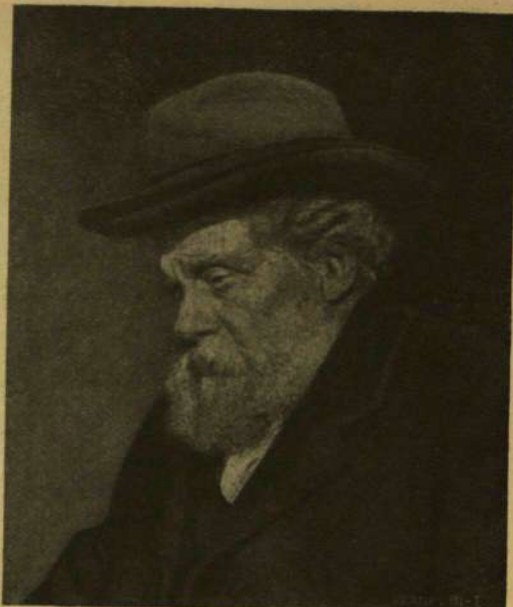
Aztán egy kis oszonna után, melyet egy álló helyünkben költöttünk el a falú népe bámu-lata közepett — mely ma nagy bárla készülvén a koresma körül lézeng mind — a fokozódó ső-tétségben elindultunk a tihanyi révhez. Egy darabig még a hó világított, de mire a Balaton-partra értünk le, már teljes sötétség uralkodott. Meggyújtottuk lampionjainkat és nemsokára 13 fényes gömb imbolygott tova a jég hátán. Egy rianás partján, követve ösztönünket és bizva tájékozó képességünkben, vezetem Lóczy tanár úrral kis csapatunkat át a Balaton legmélyebb helyén a túlpartra, Szántódra.

Hétten 1/2 10 órakorelindultunk ismét a Balaton-jégen a zamárdi partok mentén, hogy megtekin-t-sük a Balaton-tavi téli élet legérdekesebb jelensé-gét: a jég hátán folytatott halászatot. Gyönyörű idő van, a napsugarak ragyogva tánczolnak a hó-mezőn, a túlparti hegyei élénk kék színben raj-zolódnak a fehér alapon: Tihany, Füred, Cso-pak, Paloznak és a kenesei partok körképe fehér hermelin palástjával fenséges érzést kelt ben-nünk, a látóhatár szélén pedig Badacsony és a gulfási hegy intgető hívogatólag sajátosos vi-lágításban. Ütközben a fiúknak oly jó kedvök volt, hogy minden turalást, jéghegyet megmász-tak, némelyiken egész gleccser-turát végezve. Tihany-Zamárdi között bukkantunk a halá-szlát, kik négy «bokor»-ban dolgoztak. A nyári tiizes napsgártól egészen elbarnulva, piros bor-itáltól piros kedvre gyalva húzták a 600 méteres kerítő hálót a jég alatt. A háló a vízben félkör alakban, mint egy függöny feszül ki, a «pirittyé» szorosan a jéghez, az ónsúlyok pedig a fenék-hez húzzák szélét. És ezt a kifeszített függőnyt két végén száz öles kötéllel húzza 6—6 halász egy pár kilométernyi darabon. Husz lépés távol-ban egymástól egy-egy háromszögletű «dirib»-et vágnak ki a jégből és a kötél végét ruddal továb-bítják egyik léktől a másikig. A végén aztán a hálót összehúzzák és a bennrekdtt halat, mely maga is a világosságához tódl, az «örög lék»-nél kiszedik. A balatoni téli halászat leírva roppant komplikáltnak tetszik, ha megnézi az ember, akkor látja csak, hogy igen egyszerű és a természetesen paraszt-éssz természetű.

Delután két órákor térdig fagyos hóval borítva fejeztük be utunkat Balatonföldváron, hol Fitt-ler dr., a Balaton-Club igazgatója szíves vendég-látásának részesített bennünket. Ebéd után a földvári parton egy kissé eltiszult jégterület lévén, kipróbáltuk a «fakutyákat»: ezek to-lószánká, melybe beleül az ember, és két szög-es ruddal tolja magát előre, síma jégen roppant sebességgel halad. Megtekintettük a vitorlás-szánt. Mint valami óriás griffmaddár, melynek lábai lekötve, állott a havas jégen, vitorlászár-nyait duzzasztotta a szél és meg sem birt moz-dulni, vastalpa a hóban nem csuszik!

Fél öt órákor búcsút vettünk a Balatontól. A munka után édes a pihenés, és mi szép mun-kát végeztünk: megtörtük a jeget: a miénk volt az első nagyobb kirándulás a Balaton jegére! Nyáron ezrével keresik fel a turisták a Bala-ont és a nyári kirándulások hatása nem mulik el azonnal, egy ily téli kirándulás pedig még sokkal ütősebb, mardandóbb hatású.

Büttel János.



CARDUCCI LEGUTÓBBI ARCZKÉPE.

CARDUCCI JÓZSUÉ.

Boldog a költő, a ki az ideált, melyért ifjú-korában harcolni kezdett, férfikorában megvaló-sulva látja és a ki fokról-fokra emelkedve népe szeretetében, egy hosszú és áldásos élet alko-nyán már mintegy megdicsőülve jár honfitársai között. Még boldogabb a nemzet, melynek a küzdelem nehéz napjaiban egy nagy dalnok ih-leletét szava növeli tetterejét, egy dalnok, a ki mint proféta jár előttük, ifjú hevet öntve az aggba, bölcseséget az ifjába. Ilyen dalnok volt Itáliának Carducci Józsué, a ki élete 71-ik esz-tendőjében, e hó 16-ának kora hajnali óráiban vette fel az öröklet köntösét.

Már az ötvenes évek elején feltűnt tisztos for-máival, erővel teljes nyelvével. «Juvenilia» című első kötetében van az a lángoló szavú ódája, melyben egész Európa elnyomott népei-hez fordul, küzdelemre szólítva őket a szabad-ságrt s a melyben hozzánk magyarokhoz is volt egy szép strofája:

Strappa de' Corvini la lancia
Dalle sale paterne, o Magiario,
Sul tuo nero cavallo ti slancia
A le pugne de i liberi di.

(Ragadd el, óh magyar, a Korvinok lándzsá-ját apáid termeiből és vágtsass fekete méneden a szabadság napjainak harcáiba!) Izzó hangon, így kísérté énekével nemcsak hazája, de az egész világ legnemesebb tusait, és Garibaldi, az ő ked-vencz hőse, nem kívánhatott csudadolgai szá-mára méltóbb krónikást ő nála. A politikai pártok czivódásaiba nem vegyült bele; köztár-saságának vallotta ugyan magán, de a hetvenes évek derekán nem igen tudott ugyan megbarát-kozni a «Re galantuomo»-val, de a kormány-forma e kérdését nem tartotta nagyon lényegbe vágónak és később nem is esett nehezére meg-alkudni a változathatatlannal és mint a királyság senatorának felesküdni az alkotmányra. Így mindig bizonyos olimpiai magasságban lebegett a nagy tömeg fölött, mindenkitől becsülve, fo-gadva az egész ország hódolatát. Egy-egy verse megjelenése az utóbbi két évtizedben nemzeti eseményszámba ment, nyilvános szónoklati átmentek az iskolai olvasókönyvekbe, mint példaképei az ékesszólásnak. Mert Carducci ama ritka írók közé tartozott, a kik egyformán nagyok voltak versben és prózában, sőt ama még ritkábbak közé is, a kik a költői fantázia erejét egyenesen tudták a tudományosság igaz-ságkutató genialitásával, a ki egy hatalmas óda megírása után képes volt beleléni magát a leg-szárazabb irodalomtörténeti problémák földéri-tésébe. Bolognában volt egyetemi tanár majd-nem negyven esztendőig és ott ép úgy teremtett iskolát mint költő, mint a hogy megtöltötte egész Itáliát a régi irodalom búvárainak falanszával.

Nevét a külföldön nem igen ismerték; for-di-tója is kevés akadt, mert csudás formai művé-szete egyikével teszi a legnehezebben tolmácsol-ható poétáknak; csak pár hónappal lett ezelőtt neve világszerte emlegettet, a mikor megkapta a Nobel-díjat s amikor már súlyos kórság meg-bénította nemcsak testét, hanem lelki erejét is,



A Balaton-Club háza Balaton-Földváron.



VITORLÁS SZÁN BALATON-FÖLDVÁRON.



RIANÁS.



FAKUTYA.

De nemzete már szinte harmincz év óta tudta, kije és mije neki Carducci: azok közül a legnagyobb hősök közül való, a kikről Carlyle megírta, hogy néha költők formájában boldogították az emberiséget.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Oláh Gábor költeményei. Ez a kis verskötet megérdemli, hogy egy kis figyelemmel álljunk meg mellette. Egyéniséget ismerünk meg belőle, melynek körvonalai néha még kissé keményen, de élesen bontakoznak ki a versekből. Komoly nézésű, önmagát komolyan vevő fiatalember, a kiből oly erős az öntudatosság, hogy az érzés is csak akkor árad el rajta, a mikor maga is akarja. Fantáziája erős, egyenes röptű, nem annyira színpompával, mint inkább vonalban rajzol. Gondolkodása fegyelmezett és bátor, vannak mélységei s a felszínen levő dolgoknak is meg tudja jelölni értékét. Nem fél a maga útjain járni, de azért a járt utat sem kerül el csak azért, hogy eredetinek látszassék. Komolyságában van bizonyos ünnepélyesség, a mely még akkor is érezhető, ha átengedi lelkét a dal könnyed hangulatainak. Modern lélek, de a hagyományokban gyökerezik mert a modern gondolat nála nem pőz, és nem irodalmi pártfelfogás, hanem természetből folyó lelki életfolyamat. Egész egyénisége pedig egyenesen az Alföld televényéből hajlott ki; európai kulturájú, de kemény, nyakas magyar, a magyar föld színe, illata ad képzeletének színeket, a magyar nép gondolkodása differenciálódik eszméiben s a magyar nép nyelve tanította eredeti, kifejező és egyéni beszédre. Magyar vonás benne az is, hogy szinte fojtva tör ki belőle az érzés szava a férfias tartózkodás gátjain keresztül. Nyelve nagyon érdekes; nem népies nyelv, bár nagyon sok benne a néptől vett elem, a magyar

paraszt egyszerű szójárása az ő ajkán a művelt ember gondolatainak kész, hajlékony és finoman árnyaló eszközévé válik. Ilyesformának látjuk a fiatal költő egyéniségét, mely többnyire érdekesebb, mint maguk a versek. A kötetben sok a közepes értékű dolog, melynek csak a nyelv szempontjából van bizonyos érdekessége, de van sok pompásan megírt stírofa és néhány poétai lélekkel és művészi kézzel megcsinált vers, a melyek súlyt és jelentőséget adnak a kötetnek. Oláh Gábornak nemcsak a nyelv szépségeinek felhasználásában biztos a keze, hanem a technikában is; meglepően friss, csengő rímei vannak. Ez a készsége néha virtuozkodásra is csábítja, a mikor megérzik rajta a mesterkedés, a mi — ránk legalább — mindig kijózanítólag hat. Néha a tájszavak halmozását is túlságosan találjuk; mintha ilyenkor a népielv hagyományait gyűjtögető nyelvész diktálna a költőnek. Ha épen keresni akarjuk a hibákat, felsorolhatnánk még egyet-mást Oláh Gábor verseiről, — mindez azonban nem változtat azon a véleményünkön, hogy ez az új költő első kötetével mindjárt azok közé jutott, a kiket számon kell tartani s a kiknek szavára érdemes odafigyelni.

Szarvasi diákevek. A magyar diáklelet még teljesen megratlan fejezete a magyar művelődéstörténetnek. Pedig nekünk is volt színes, érdekes és helyi vonatkozásaiban változatos, jellegzetesen magyar diák-életünk. A magyar diák másképp élt, másképp tanult, mulatott, másféle csínyeket csinált, mint akármiféle nemzet tanuló fiatalága. Helyi különbségek szerint más-más volt a színe a debreczeni, sárospataki, nagyenyedi, egri, pápai, szecsei, pozsonyi, eperjesi, szarvasi diákleletnek. Mindezeknek alig van nyoma az irodalomban, a régi emlékek mind elenyésztek a mindent nivelláló kultúra gyors beözönlése egyforma színűre, tehát szintelenre mosta a magyar ifjúság életét. A tudomány, a melynek hivatása volna megőrizni a mul-

tak ily érdekességeit, alig vetett rájuk ügyet, a szépirodalom, nem találván meg soha a szükséges anyagot, nem dolgozhatta fel. Jókain kívül, a ki a nyolczvan-száz év előtti kálvinista diákok életének néhány vonását följegyezte, alig találunk valamit is az irodalomban a magyar diákságról, a mint hogy a magyar fiatalember általában mostoha gyermeke az irodalomnak. Örömmel kell tehát fogadnunk minden oly följegyzést, a mely legalább egyet-mást megőriz ebből a veszendőbe ment magyar specialitásból, hisz elvégre ha a mult embezeit vizsgáljuk, nem lehet közömbös, milyen levegőben, micsoda hatások alatt fejlődtek, nevelkedtek s a mai nemzedéket okvetlenül kell hogy érdekelje, mikép töltötték apáik ifjúságukat. Ebből a szempontból érdekelt bennünket Ruttkay Sándor «Szarvasi diáklelet» című könyve, melyben saját emlékeiből fölleleventi azokat az érdekességeket, melyek a hatvanas években az Alföldnek ezt a nevezetes szerepet játszott iskoláját a hatvanas években jellemezték. Csupa adomaszerű apróságok vannak a könyvben, tanárokról, diákokról, városi-népről, meglátszik valamennyin, hogy írójuk örömmel idézik emlékeiről, bizonyára elbeszélte őket nem egyszer bizalmas körben, mielőtt leírásukba belefogott volna. A kik valaha Szarvason jártak iskolába, örömmel fogadhatják ezt a szerény kis munkát, a mely sok szép emléküket eleveníti meg.

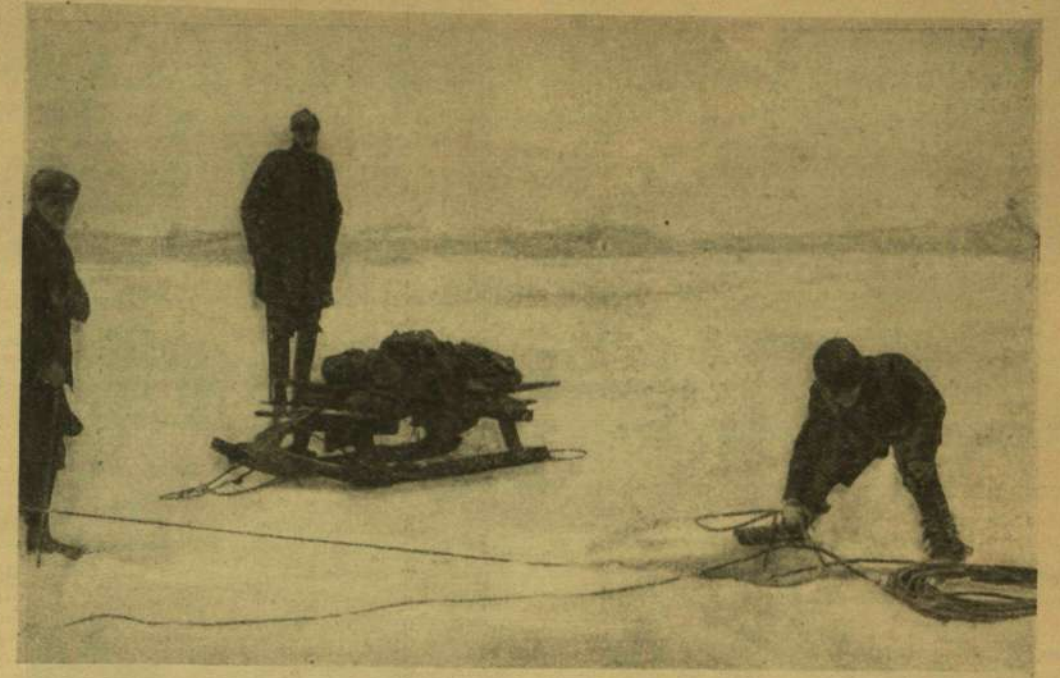
«A Magyar Könyvtár» legújabb sorozata három tartalmas füzetből áll. Az egyik Goethe Iphigéniajának fordítása Csengeri Jánostól. Most már harmadik kiadásban jelen meg ez a munka, a mely évek előtt a Kisfaludy-társaság egyik pályázatán tűnt fel. A másik füzetet Sas Edének egy hosszabb vig elbeszélése tölti be «Az én mandátumom» címmel; a választási harcot megelőző kortes-mozgalmakat jókedvű gúnnyal, szórakoztató módon rajzolja. A harmadik füzet Ambrozovics Dezső fordításában négy modern írónak egy-egy novelláját közli. Ozszipov, Szlucsevskij, Karazin és Avilova e négy

író, — nálunk jórészt ismeretlen nevek, de jó velük megismerkedni, mert érdekes, erős legény mind a négy. Az orosz írók régebben inkább nagy terjedelmű regényeket írtak s csak újabban adták magukat a rövidebb novellára s el kell ismerni, hogy ebben a nemben is jelentékeny dolgokat alkotnak.

Univerzum. E Hankó Vimos által szerkesztett igen hasznos ismeretterjesztő képes évkönyv az idén is megjelent. Nagy mennyiségű tanulságos és e mellett világos, könnyen érthető s vonzó modorban írt kisebb-nagyobb cikkek van benne különböző szerzőktől, érdekes képekkel kísérv. Utazások, találmányok, vadászatok, a természettudomány különböző mezőiről való ismertetések, majd mind csupa újdonság, művelődésünk hathatós előmozdítójává teszik e szép kiállítású könyvet. Különösen az ifjúság okulhat belőle.

A magyar alkotmány történeti fejlődése. A Népszertű Főiskolában tartott előadások egyike volt dr. Ferdinándy Géza ily című jeles munkája, mely most könyv alakban megjelent. Nálunk, a hol a közjogi és alkotmánykérdések minduntalan a politikai élet előterében szerepelnek, kitűnő szolgálatokat tehet ez a kis könyv, a mely alkotmányunk fejlődését nagy vonásokban rajzolja meg Szent István kortól napjainkig. Exakt, világos előadásmódjával, előkelő felfogásával nagyban hozzájárulhat a politikáról gondolkodó művelt emberek felfogásának megalapozásához.

Társulatok kiadványai. A temesvári Arany János társaság igen szorgalmasan adogatja a közön-



HALÁSZÁS A JÉG ALATT.



TIHANY ELŐTT.

ség ele újabb s újabb kiadványait. Most egyszerre három különböző munka is jelent meg e kiadványok sorozatában. Ezek egyike azt bizonyítja, hogy a társaság erősen buzgólkodik a Délvidék és Temesvár város kulturája érdekében: tartalmas és jól szerkesztett emlékiratot dolgozott ki s adott be a képviselőházhoz és a kormányhoz a Temesvártól felállítandó egyetem dolgában. Az emlékirat, ha talán nem fogja is eldönteni a városok versengését az új egyetemért, érdekes és öröndetes képét adja Temesvár közművelődési haladásának. Egy másik könyv a társaság ülésein felolvasott irodalmi munkák, költemények, novellák, nagyobbára irodalmi és művészeti tárgyú értekezések gyűjteményét adja; van köztük a Szabolcska Mihály verseim kívül is több olyan, a mely szélesebb körű olvasóközönség figyelmét is megérdemli. A harmadik kötet a társaság egyik tagjának, dr. Sztura Szilárdnak elmékedéseit és tanulmányait adja, melyek nagyobbára társadalmi és hazafias kérdések körül forognak. — Az izraelita magyar irodalmi társaság rendes évi kiadványai is most jelentek meg: a szokásos évkönyv, számos ismert nevű írónak és költőnek nagyobbára felekezeti tárgyú és czélzatú dolgozatával. A másik kötet a társulat nagy irodalmi vállalatának: az ótestamentum-fordításnak negyedik kötetét adja: a zsoltárokat, példabeszédeket, Jób könyvét, az Enekek Enekét, Ruth könyvét, a Sirmakát, a Kőhéletet, Esztert, Dánielt, Esdrást és Nehémiást s a Krónikát, különböző szakemberek fordításában. A nagy munka e kötettel be van fejezve.

Barangolások Erdélyben. Két fiatal költő, jóbarátok és tanárok mind a kettő, Bodor Aladár, Oláh Gábor együtt bejárták, nagyobbára gyalogszerrel Erdély egy részét, Kolozsvárról indulva

Nagyenyed, Zalatna, Gyulafehérvár stb. vidékét. Közös utjukról külön-külön írtak egy-egy kis füzetet, talán csak azért, hogy utjuk változatos emlékeit megörögzítsék. Heine és Petőfi utirajzait bizonyára már előbb ismerték s hogy hatással voltak rájuk, ez meglátszik leírásaik modorán. Mindketten tartalmas emberek, a fejlődésnek erősen forrongó állapotában. Bodor Aladár az egyenletesebb, erősebben forrongó, de ugylátszik mélyebb is mint az egyenletesebb, higgadtabb Oláh Gábor, a kinek viszont a tájleírás iránt van több érzéke. A két kis füzet — Bodor Aladár Losoncra jelent meg, Oláh Gáboré Debreczenben, — nem annyira azzal kelt érdeklődést, a mi meg van írva bennük, mint azoknak egyéniségével, a kik írták. Két olyan lélekbe engednek egy-egy pillantást, a kiknek mindegyikétől várunk valamit a modern magyar líra terén.

Klinikai receptekönyv. A dr. Müller Vilmos által szerkesztett Klinikai Receptekönyv rövid időn belül második kiadásban jelent meg. Ez a kiadás is az előző tervét követi, a mennyiben az egyetemi klinikák, a budapesti poliklinika és a fővárosi köz-kórházak gyógymódjainak, rendeltvényeinek tömör és igen könnyen kezelhető gyűjteménye, de abban különbözik az előbbi kiadástól, hogy földolgozta és értékesítette mindazokat a tudományos vizsgálódásokat és gyakorlati eredményeket, a melyek az időközben fölmerült újabb, értékes gyógyszerekre vonatkoznak. Az új átdolgozás teljesen a gyakorlati orvos mindennapi igényéhez alkalmazkodik.

Innocent Ferencznek «Fiametta» című képe — egy merengő, szép érzelmes nő fej — most megjelent igen szép és gondos heliogravure-másolatban a



A BALATON PARTJA TIHANYNÁL.

KIRÁNDULÁS A BALATON JEGÉRE. — Balogh Radolf fényképe.



INDULÁS SIÓFOKRÓL.



A VIZ HŐMÉRSÉKÉNEK MÉRÉSE A JÉG ALATT.

KIRÁNDULÁS A BALATON JEGÉRE. — Balogh Radolf fényképe.

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK.

KÖZGYÜLÉSI MEGHÍVO.

A Magyar Általános Hitelbank szavazatra jogosult t. oz. részvényesei az 1907. évi márczius 19-én, kedden délelőtt 10 órakor, Budapesten, a bank helyiségében (V., Nádor-utca 12. szám) tartandó

39-dik RENDES KÖZGYÜLÉSRE meghívotnak.

A tanácskozás tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése a társaság 1906. évi tüzeteiről.
2. Az igazgatóság számadása az 1906-ik tüzetéről és indítványa az évi nyereség megállapítása és hovatérítése iránt.
3. A felügyelő-bizottság jelentése.
4. Határozathozatal a tárgyan és a fölmentvény megadása az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére.
5. Választás az igazgatóságba.
6. A felügyelő-bizottság választása és tiszteletdíjának megállapítása.

A közgyűlésen minden részvényes husz darab letett részvény után egy szavazattal bír. A szavazatra jogosult t. oz. részvényesek felhívotnak, hogy részvényeiket, a le nem jött részvényekkel együtt, a közgyűlésre kitűzött határidő előtt 14 nappal Budapesten a Magyar Általános Hitelbanknál, Brassóban, Győrött, Kassán, Kesztemén, Nagydorban, Pécsen, Pozsonyban, Szabadkán és Temesváron az intézet főkönyvtárában, Bécsben a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe című intézeténél, vagy S. M. von Rothschild bankjánál, Berlinben a Direction der Disconto-Gesellschaft című intézeténél vagy S. Bleichröder bankjánál, vagy végül M/m. Frankfurtban a Direction der Disconto-Gesellschaft című intézeténél letétbe tegyék.

A részvények számról és összeállításáról a benyújtó által sajátkezűleg aláírt jegyzék kíséretében nyújtandók be.

E jegyzék Budapesten és az intézet főkönyvtárában, Bécsben, Berlinben és M/m. Frankfurtban három példányban állítandó ki.

E jegyzék egy példányát a benyújtónak az ítélet elismerésével visszaadatik. A részvények csak ezen elismerés után visszaválthatók. A közgyűlésre belépti jegyül szolgáló igazolvány Budapesten követlenül a letétel alkalmával, az intézet főkönyvtárában, valamint Bécsben, Berlinben és M/m. Frankfurtban nyolcz nappal a közgyűlés előtt fog kiadatik.

Ha valamely részvényes szavazati jogát más szavazatképes részvényes által óhajtja gyakorolni, a megbízott nevére szóló meghatalmazást az igazolvány hátán kitölteni a aláírni tartozik. A mérleg, a felügyelő-bizottság jelentésével együtt, nyolcz nappal a közgyűlés előtt az összes fentebb felsorolt letéteményezési helyeknél a részvényesek rendelkezésére bocsátatik.

Budapest, 1907 február 17-én.

Az igazgatóság.

Dr. Gölis-féle emésztő-por

(1857 óta kereskedelmi czikk).

Eltrendi szer, kitűnő hatása van a különösen nehezen emészthető ételek földolására, valamint az általános emésztőrendszer és így a test táplálására és erősítésére is. Naponta kétszer használva, erősíti az emésztőrendszert, a tápanyagok a szervezetbe való bejutását, kedvező befolyást gyakorol a hiányos emésztés következtében fellépő jelenségeknél, minők: gyomorégés, nyálkaképződés, székrekedés, aranyeres bántalmak, alvásti pangás stb.

Asványis-gyógymóddal mint elő- vagy utókúra, vagy egyidejűleg a gyógyimóddal kitűnő hatást fejt ki.

Minden doboznak dr. Gölis pecsétjével és a bejegyzett védjeggyel kell lezárnia, a mindenkor határozottan dr. Gölis-féle emésztő-por kérendő a vétel alkalmával. Egy nagy doboz ára 2 K 52 fillér, egy kis doboz ára 1 K 68 fillér.

Dr. Gölis-féle egyetemes emésztő-por központi székhelye: Bécs, I., Stefansplatz 6. (Zwettlhor). — Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-ut 26. szám.

MEGHÍVÁS

a Magyar leszámítoló- és pénzváltó-banknak

1907 márczius 7-én déli 12 órakor saját helyiségeiben (V., Dorottya-utca 6. sz. a.) tartandó

XXXVII. rendes közgyűlésre.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése az 1906-iki tüzetéről.
2. Az 1906-iki számadása és mérleg előterjesztése és az igazgatóságának a nyereség felosztására vonatkozó indítványa.
3. A felügyelő-bizottság jelentése az igazgatóság által előterjesztett évi számadása és mérlegéről, valamint a nyereség felosztását illetőleg tett indítványok megvizsgálásáról.
4. Ezen tárgyak, nemkülönben az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére adandó fölmentvény feletti határozat.
5. Egy igazgatósági tag választása.
6. Felügyelő-bizottság választása.

Azon részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni kívánnak, felhívotnak, hogy az alapszabályok 17. §-a értelmében részvényeiket, a még le nem jött részvényekkel együtt, legkésőbb folyó évi márczius 4-ig a társaságnál Budapesten, vagy az Union-Banknál Bécsben letéteményezessék. A megvizsgálás mérleg és az erre vonatkozó felügyelő-bizottsági jelentés nyolcz nappal a közgyűlés előtt a társaság helyiségeiben a t. oz. részvényes urak rendelkezésére áll.

Budapest, 1907. évi február hó 19.

Az igazgatóság.

(Ütányomás nem díjazatik.)

Csunya

gyermek

szépek,

Szép

gyermek

csunyak,

ha csinosan és tisztán tartatnak, ha nincsenek gondosan ápolva. A tisztított gyermek ellenálló képessége is nagyobb a betegségekkel szemben és ezért a gondos anyának igen ajánlatos kis gyermekére hirtőpor (Stupp) helyett a legfinomabb alkotórészekből összeállított gyermek-kenőcs a

Babymira-Crème

szőlő ellen a test bármely részén, bőrkárosodásnál és különösen óvatosan. Szárítja a fel-pörzsölt, repedezett bőrt, gyökeresen gyógyítja az izsátság által feldorzsolt bőrrészeket és turkást. Gyógyítja a fájdalmas, felfogott bőrt és megvéd a nap és minden ártalmas külső behatástól.

Egy doboz Babymira-Crème minden gyógyszerésznél 80 fillért kapható, egy darab Babymira-szappan 50 fillér, 5 doboz 3 korona 20 fillért bérmentve szállít az egyedül készítő:

BRODJOVIN H. gyógyszerész, Zs. GRAB,

gyermekeknek ajánlatos a kitűnő illatu, enyhe és teljesen ártatlan Babymira-szappan.

Magyar asszonyok! valódi hűvös vasszonneműk ingyen küld mintákat a Magyar Ipar-csarnok Kaposvározt.

Szinművek,

monológok és dialógok

teljes jegyzékét

kívánatra ingyen küldi meg

LAMPEL R. könyvke-

reskedése (Wodianer F. és

Fiai) r. t. Budapest, VI.,

Andrássy-ut 21

ZENEMŰVEKET

vegyünk

ROZSNYAI KÁROLY

könyv- és zeneműkereskedésében

IV. ker., Muzem-körút 15. szám alatt.

Bő zeneműjegyzék

ingyen.

Most jelent meg.

Fontos újdonság.

KLINIKAI

RECIPE KÖNYV

1907.

MÁSODIK BŐVÍTETT KIADÁS.

Az egyetemi klinikák, a budapesti poliklinika és

a fővárosi kórházak gyógymódjainak, rend-

vényeinek gyűjteménye.

Szerkesztette

Dr. MÜLLER VILMOS.

TARTALOM.

Közl:

Koranyi: Belgyógyászat

Kóty: Belgyógyászat

Koranyi: Gégészet

Dollinger: Sebészet

Récsey: Sebészet

Bárony: Szülészet és nőgyógyászat

Taufer: Szülészet és nőgyógyászat

Grész: Szülészet

Moravcsik: Elme- és ideggyógyászat

Árkövy: Fogászat

Kövesi Géza dr.

Kéty László dr.

Pollatschek E. dr.

Zimmermann K. dr.

Borsáky Károly dr.

Lovrich József dr.

Csiky János dr.

Scholtz Károly dr.

Hudovernig K. dr.

Szabó József dr.

Beck Soma dr. Gyermekbőrgyógyászat.

Böke Gyula dr. Fülgyógyászat.

Feleki Hugó dr. Urológia.

Friedrich Vilmos dr. Mérgezősek.

Kovács Aladár dr. Orvosi első segélynyújtás.

Mohr Mihály dr. Gyermekszülészet.

Müller Vilmos dr. A tüdőbetegség tüneti kezelése.

Steiner Gyula dr. Bőr- és bújákorán.

Tauszk P. dr. A tüdőbetegség szanatóriumi és házi kezelése.

Vass Bernát dr. Klinikai és laboratoriumi vizsgálatok.

Wittmann Béla dr. Gyermekbőrgyógyászat.

Ára vászonkötésben 6 korona.

Megrendelhető a kiadónál:

LAMPEL R. könyvkereskedése,

(Wodianer F. és Fiai) r. t.-nél

Budapest, VI., Andrássy-ut 21. szám

és minden könyvkereskedésben.

Használja a Kriegner

Crème de Margueritet

(1885 óta törv. védve.)

és bőre mindennemű tisztáltságtól megszabadul,

báronysimasságot nyer.

Elmulaszt bőrtápkát, wimmerlüt, májfolttól, stb.

20 év óta a legmagasabb arisztokrácia használatában.

Ova ítem a t. nagyközönséget, a hasonló nevű silány,

az arcbőrré olvottat kiros hatása, szeméremtelen rek-

lammal hirdetőt némaságtól. Kriegner volt az ügy-

nevezett szírtalan arcbőrré feltalálója, ő készí-

tette már 1881 óta a Crème de Marguerite-t. E szert

kitűnő tulajdonságaiért számosan utánozzák de egyik sem

egyedik meg Kriegner készítményével, mert az utánzó

nem ismerik annak előállítását. Kriegner készítmé-

nyének teljes ártalmatlanságáról és kiváló-

ságáról több állami vegyészeti laboratorium

tanuskozik.

Ára 4 korona. — Kapható a készítőnél:

KRIEGER „MAGYAR KORONA“ GYÓGYSZERTÁR

Budapest, VIII., Calvin-tér.

Világkiállítás Milano 1906. Grand Prix.

Lechner-féle zsir-arcpör

Lechner-féle Hermelin-arcpör és Aspasia-arcpör

a világ legjobb és legár-

talmatlanabb arcpöra az

arcbőrnek gyöngéd, ró-

zsás fiatalos üde színt ad

és nem látni, hogy az arcz

he van porozva. Kapható

a berlini gyárban Schü-

tzenstrasse 41. és a legköze-

lített kereskedésnél. Tessenék

mindig Lechner-féle

árukat kérni!



Sauro-

matum!

E csodálatos

virághagyma

Keletindióból

való és föld, víz

és edény nélkül

nő. Száraz gumó-

ja szobában a

szekrényre lesz

teve, hol rövid idő

alatt zöld edényes

hajt, mely min-

dig nagyobb és

nagyobb lesz és

mélyen végül,

rende és hirtelen

eljelel át, pom-

pás 1/2 méterig

virág fejlődik. Mi

után a növény el-

virágozik, hogy-

mája tavaszszal

kerbe vagy ese-

rébe lesz ültetve,

hol gumójából

magas érdekes

leveses növény fej-

lődik. Ősszel ki-

vesszük a gumót

a földből és e

rikta virág ismét

hajtani fog. Hat

darab virágzásra

képes óras

gumó K 3-30,

tavaszszal 8 korona.

Alkalmi

vétel!

500 pompás hollandi virághagyma

12 koronáért, melyek kertjében

egész éven át gazdag virágkincset

csokrok, várak stb. számára fog-

nak elővárszolni. 80 drb anemona,

diszválaszték, 20 drb begonia,

diszválaszték, 20 drb begonia,

gumó, egyszerű és tell örök-vir-

gumó; 10 drb nagyvirágú Cana

Crocy; 10 drb cactus dahlia, disz-

választék; 10 drb Ferrara tigris

virág; 60 drb diszválaszték min-

den színben; 20 drb hyacinthus

candicans; 30 drb nagyvirágú

Iris; 10 drb különféle lilom;

100 drb Montbretien, diszválasz-

ték; 60 drb oxalis (szarvascs-

lóhere); 60 drb ranunculus, tell;

10 drb tubaróza, amerikai. Mind

az 800 drb összesen 12 korona.

Ennek fele, tehát 250 drb disz-

gumó 6 korona 50 fillér.

Telálól cserje.

A kert növények legművelibbe. Tá-

len át bekarásztás nélkül maradhat-

nak. Ezeket csak egyszer kell el-

ültetni és évről-évre ismétlődő

gazdag virágkincset hoznak ta-

vaszról késő őszig, csak diszválasz-

tékok, ugyint paeonia, phlox,

dichytia, papaver, delphinium stb.

50 drb erősen virító növény 25

fillérben nével jelleve K 6-30,

100 drb 25 fillérben K 12. Káto-

logus ingyen. Bérmentés házhoz

szállítás postautalvánnyal vagy

utánvétellel.

Johs. Telkamp-féle ker-

tészeti telep, kir. udvari

szállító. Hillegom-Haar-

lem, Hollandia. Alapít-

ottatott 1869.

MÁRCIUS IDUSA

A MAGYAR SZABADSÁGHARC TÖRTÉNETE.

1848—49. szabadságharcunk legrészle-<

KNUTH KAROLY

mérnök és gyáros 11409

Cs. és kir. fensége József főherczeg udv. szállítója.

Gyár és iroda:

Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

Központi víz- és gőzfűtések, légzsasz- és vízvezetékek, esatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb.

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.



Keleti J. orthopaediai műintézete jótállás és legolcsóbb
gyári árak mellett készít:

Műlabákat és műkezeket a legtekélyesebb
techn. kivitelben.

Ferdenőttek részére műfűzőket,
egyenestartók, járó
és támpékek stb. a chirurgia legmodernebb elvi szerint.
Kévése vagyonosak nagy árgedményben részesülnek

Betegtoló kocsik rokkantak és lábbadozók szá-
mára gyári árak mellett, nagy
választékban!

Képes Árgyzéket ingyen és bérmentve küld

KELETI J. orvosi műszergyár
Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17. szám,

Párisi világhállítás «Grand Prix» 1900

Kwizda-fele Restitutions-fluid

cs. és kir. szabadalmazott mosóvíz lovak számára.

Egy üveg ára 2 K 80 fl.

40 és óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő és utóerősítől, inak merevségénél, stb. az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat.

Kwizda-fele Restitutions-fluid

csak a mellékelt védjegyyel valódi. Képes árjegy zeket ingyen és bérmentve. — Főváros: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 42. és Andrássy-ut. 26.



MARGIT-CREMET,

MELANOGENE

fekete és barna színben.

Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára lefesteni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284

Ára 2 korona 80 fillér.



Rozsnyay vasas china bora.

Igen hatásos vérszegénység, sápkor, neurasthenia eseteiben. Egy 1/2 literes üveg ára 3.50 kor. Egy 4 üveget tartalmazó postaládá 14 kor. 12 fillér franco küldve.

A Rozsnyay-féle vasas china bor

egyike a legelterjedtebb és leghatásosabb gyógyboroknak. A külföldi készítményeket felmulja. Vérszegényeknek különösen ajánlható 11266

Főraktár Budapesten:
Tőrök József gyógyszer-tára.

Továbbá a készítőnél:
Rozsnyay Mátyas gyógyszer-tárában Aradon, Szabadtság-tér.

Ha őszül a haja
ne használjon mást, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű, mely a haj eredeti színiát adja vissza. Üvege 2 K.
ZOLTÁN BELA gyógyszerárban,
Budapest, V/49, Szabadag tér, Sétány-utca
sarkán. 1186

Csak „SICILIA” névvel ellátott üvegek valódiak

A Málnási

„SICILIA” forrás-víz

a sós savanyúvizek királya.

Szalkarátgegeken átfúrt artézi-forrás.
A gyomoréést rögtön megszűníteli. Páratlan étvágygerjesztő. Azonnal hat kiülnölegessé a gége, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyag harutos bántalmái ellen. Korányi, Kéty, Nuriess, Tansch, Riegler tanár urak szája.

Véleményei a **MALNÁSI** **Sicilia** forrást a kontinens legduabb természetes alkalikus sós savanyúvizeinek minősítik. — Magyarországi források:

Brázay Kálmán BUDAPEST.
József-körút 37.

Kapható minden gyógyszerárban, drogu- és fűszerkereskedésben.

TELEFON 59—40.

ÉVOÉ széppé lenni.



**NINCSEK HAJKIHULLÁS!
NINCSEK KOPASZ FEJ!**

„Evoë“ hajgyógyító serum

világ leghatásosabb szere! **Evoë** egy szuverén, hivatalosan védelmezett, hatásteljesleg redelt és bebizonyított, biztosan ható készítmény (szabados). Kopaszodás, hajkifallás, korpa mind néhány nap alatt megsejtiné. Leg ott is, a hol az összes szerek kísérlete hiába az **Evoë** módszer sikere meglepő volt. A haj megtartására, szépségére és meghosszabbítására bizonygás szerint nincsen jobb szer, hol jelenleg nincs haj, ott az hajzat fejlődik. **Evoë** a hajnak szépséget ad, selyemlágyságot és hajlékonyságot teszi. **Evoë** erősíti a fejfáriszt a fejbőrt, erősíti és előmozdítja a hajnövekedést és jelszi dos, imponáló bájnyerő, a haj nagy üvegnek, mely igen kímélő, ind. 1. 3. 50.

«Evoë»-csoda-creme

divatos kosmetikai diadala redt, persenné, rünc és bórakt ellen. A **Evoë**-csoda-creme szép, tisztá rüncsü, ide, fiatalos arczinnal ad. Egy téglry frt 1 és frt 2.

«Evoë» keleti szépség-szappan

admind kellemes, szolid illat, a bőrt bármilyen szerűre és ungasyn lágyvá teszi. Apulatan kékesnöl fölötteen biztos meglepetlen sikeres. A egy darabnak 50 frt. **Evoë**-szappan látszólag és igen gyöngéd, 1 és 2 frt. Szerinek bizony hatásait csekésind, minnefogva minden kezokzást jár van zára. Széküldes ünnevi méltó a fraktrából

«Evoë»-Gesellschaft, Wien, 1/24.
Franz-Josef-Quai 19.

Vezérképvislet Budapesten: Alassy Kornél, drogueria, Andrássy-ut 47.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
TERMÉSZETES
SAVANYU-KUT

A „HOPPA“

angol teint regulator gyors hatása meszerzi. Egészen új és biztos eljárás a szépség ápolására.

Főlegesség teszi a krémet, kenősejt, szppant, powder s egy-maga pótolja mindezt. Főlegesség teszi a kenést. Elismerő levelek legelőkelőbb hölgyektől.

Szeplőt, májfolot, bőrvörösséget, millesert, pörsemet, pattanást hámoltos gyorsan eltüntet. Puhiítja, ifjiítja, diti, finomítja az arcot és kezeket.

Ára: 2 kor. 50.

Ara: 2 kor. 50.

Főartár: **Kaiser Vilmos és Társa** *drogériája*
GYŐR, Baross-ut 1/g.

Budapest: Török József, Király-u. 12. és Andrássy-ut 26. szám. Dr. Egger Leo és Egger J. V., Váci-kerület 17. szám. Molnár és Moser, Koronaherceg-ut 11. Eisner és Ringer, Andrássy-ut 37. sz. Neruda Andrássy, Kosuth Lajos-utca, Ballassa Kornél, Vil. Andrássy-ut 47, Lengyel László, VII. Baross-tér 22. Róth Zoltán V., Teréz-kerület 29. uszagtérlet az összes vidéki győgtárakban és drogériákban.

**Vértess-tele Sósbornszesz
Mindn házban szűkséges.**

9. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, MÁRCZIUS 3.

Szerkesztési iroda:	IV. Reáltanoda-utca 5.	Egész évre	16 korona.	A "Világkrónika"-val	Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg
Kiadóhivatal:	IV. Egyetem-utca 4.	Félévre	8 korona.	negyedévenként 50 fillérrel	határozott viteldíj is csatolandó.
		Nevevényre	4 korona	több.	

TINÓDI SEBESTYÉN SZOBRA.

A közül a tíz szobor közül, melyeket a király adományoz Budapestnek, most már csak három nem áll a helyén. Zrinyi Miklós Bocskai, Bethlen Gábor és Pálffy János az Andrássy-úti köröndön, Anonymus a városigertől szigetén, Szent Gellért a Gellért-hegy oldalán, Hunyadi János a Halászbástyán emlékeztetik a járó-kelőt nemzeti múltunkra, Pázmány Péter, Verboczy és Tinódi Sebestyén szobrai a szobrászok műtermében, vagy az öntödékben várják teljes elkészülésüket.

Legutóbb a Tinódi szobrával készült el *Beszé-
rédi* Gyula, a Washington-szobor alkotója.
A XVI. század derek lantosának
érzbe öntött alakja a Népszínház
előtti kis téren fog állani, Buda-
pestnek talán legnépesebb pontján,
a hol legerősebben forr és tolong
a nagyváros kenyér és szórakozás
után siető népének áradata. Az
érezalak — ha csakugyan volna
benné valami a rég elporladt lant-
os szelleméből — eltűnődhetnék
az idők változatain, a nemzet egész
életének óriási átalakulásán; talán
idegennek is érezné magát! ezt a
mai hullámzó tömeget, a melynek
egészen mások a czéljai, törekvé-
sei, lelki rugói, az élete berende-
zése, mint a melyek szerint ő élt
egykor.

Mert a mit Tinódi egykor érzett és énekelte, az ma már mind a multak dolga, a mi életünkben nem él belőle semmi. Balassa Bálint érzései megmelegítik ma is szívünket, Zrínyi szárnyaló eszméi ma is foglalkoztatják elménket, — Tinódi hatásának elevensége együtt szűnt meg korával. Ő benne nem volt meg semmi a költőnek abból az erejéből, a mely élteti munkáit akkor is, a mikor már rég elvesztették aktualitásukat, a mikor tartalmuk nem a jelenkor lelke többé. Sőt, valljuk meg, Sebestény diákban egyáltalán nagyon kevés volt meg a költőből; nem adott meg neki sem a fantázia színes ragyogása, sem az eszmék lélekbe mar-

koló ereje, sem a nyelv művészi gazdagsága. Még annyira sem volt költő, mint a reformáció vele egykorú apostolai, a kik versek szedték a bibliát, párhuzamot vontak az ótestamentum és a magyar nemzet viszontagságai között, együtt és egyszerre csinálva a vallási és a hazafias propagandát, vagy elkeseredett jeremiádkokba panaszolták a magyar nemzet pusztulását. Ezek hangjának legalább néha érezet ad a meggyőződés ereje, nehézkés képzelődésük megmozdítja az ótestamentum költszetének hatása alatt, beszédjüknek lendületet ad a szilárd hit. Tinódinál ennek vajmi kevés nyoma; ha nagy néha átmelegíti a szavát az érzés, a politikus érzése és az sem a költőé. Minden tekintetben alatta

ál kora irodalmi színvonalának — bármi szerény volt is az, — technikában pedig példáj az ügyefogyottságnak. A vele majdnem egykor Balassa érezen látni tenorja mellett pedig a népeke olyan, mint a gyermek-gyűgös.

Nem is a benne rejlő költői értékek teszik nevezetessé a Tinódi ének-szerző pályáját. Erről talán ő sem számított, hiszen ő nem gyönyörű költőttni akarta kortársait. A magyar nemzetet fenyegető végveszedelem nyomasztó légkörében a mikor a jobb jövőnek reménye is alig látszott a komoly és hazafias gondtól eltörtött Tinódi talán léhaságnak is tartotta volna a nemzetet a művészet csillogó játékaival tartani. Az ő korában minden szellemi és anyagi erőnek egyetlen nagy célra kellett egyesülnie: a nemzet megővására a végpusztulástól. Minden egyéb hasztalan pazarlásnak tűnhetett fel az ő szemében.

A cél, melyet szem előtt tartottak a hazafias propaganda volt. Biztatni és lelkesíteni az udvarházak és kastélyok vitéző urait, a végvárak vitézeit a nagy nemzetellenes harcra, a török kiűzésére, élénkíteni bennük a hitet az eljövendő sikerben, megacéloítani önbizalmuk csüggeteg szárnyait. E szempontból válogatja témáit is. Milánus bűnös örömmel ragad meg minden olyan eseményt, a melyből vigaszt és biztatást lehet meríteni! Egy-egy epizód-jelentőségű siker, a magyar bajnoki virtusnak egy-egy diadalmaskodása nagyra nő szemében, mert ha nem nyúl is belé, döntőn az események forgatagában legalább bizonyosságát adja annak, hogy csak panaszra és aggodalomra van ok, kétségbeesésre nem. Dobó István fényes egri győzelméről éneket is költ, egy rövidebbet és egy hosszabbat, nyilván azért, mert szeretett is az örömdetes eseményt nyel foglalkozni s a közönsége szívesebben hallgatta. A gyászos eseményeknek pedig vagy a hazafias tanulságát fordítja közönségére felé, vagy a török galádságának példáival igyekszik szítani a harcos szenvedély tüzét.

A seated statue of a man, likely a historical figure, dressed in traditional attire. He wears a tall, pointed hat and a long, flowing cloak. He is holding a stringed instrument, possibly a lute or a similar folk instrument, across his lap. A sword is visible, resting on the ground next to him. The statue is set against a dark background.

TINÓDI SERESTYÉN SZOBRA BEZERÉDI GYULÁTÓL.